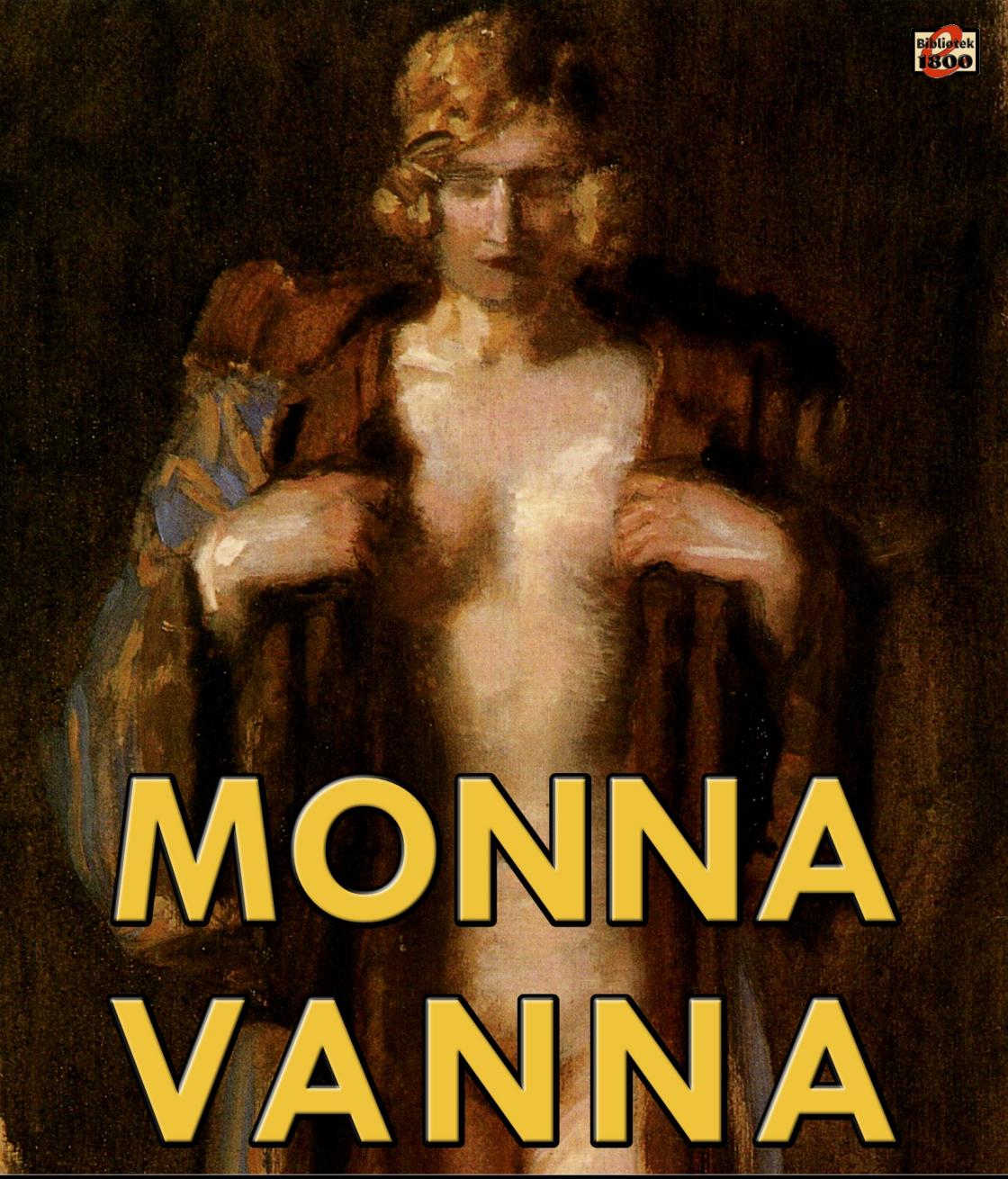

MONNA VANNA

Drama i tre akter af
Maurice Maeterlinck

Maurice Maeterlinck

Monna Vanna

Drama i 3 akter

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Maurice Maeterlinck: *Monna Vanna* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Maurice Maeterlinck: *Monna Vanna* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Personer

Guido Colonna, befalingsmand over garnisonen i Pisa.
Marco Colonna, Guidos fader.
Prinzivalle, kaptajn i Firenzes tjeneste.
Trivulzio, republikken Firenzes udsending.
Giovanna (Monna Vanna), Guidos hustru.
Borso og **Torello**, løjtnanter hos Guido.
Vedio, sekretær hos Prinzivalle.

Rådsherrer, soldater, bønder, mænd og kvinder af folket, etc.

Første og tredje akt foregår i Pisa; anden akt uden for byen i slutningen af det 15. århundrede.

Første akt

En sal i Guido Colonnas palads.

Første scene

***Guido**, **Borso** og **Torello** i samtale i nærheden af et åbent vindue, gennem hvilket man ser ud over Pisas omegn.*

Guido.

Den fortvivlede stilling, hvori vi befinder os, har tvunget det høje råd til at røbe mig hele omfanget af vor ulykke, som længe har været skjult for os. Begge hærene, som Venedig sendte os til hjælp, er omringet af florentinerne, den ene ved Bibbiena, den anden ved Elci. Gennemgangene ved Vernia, Chiusi og Montalone, Arezzo og alle passene ved Casentin er i fjendens hænder. Vi er afspærret fra hele det øvrige land og værgeløse udsatte for florentinernes had, og de plejer kun at tilgive så længe de endnu skælver. Skønt mere og mere foruroligende rygter breder sig, ved soldaterne og folket endnu intet om vore nederlag. Men hvad vil de gøre, når de får sandheden at vide? De vil vende sig mod os og mod rådet i fortvivlelse og raseri. De er forpinte og ophidsede efter i tre måneder at have udholdt belejring, sult, unyttige opofrelser … så frygtelige lidelser, som kun få byer har været udsatte for. Det eneste håb, som hidtil har holdt dem i tømme, brister nu for dem. Så har vi oprør, fjendens indtrængen og Pisas fald.

Borso.

Mine mænd er blottede for alt … ikke en pil har de, ikke en kugle, og vi kan gennemsøge alle de underjordiske beholdere uden at finde en unze krudt.

Torello.

Jeg har i forgårs affyret vor sidste kugle mod Sankt Antonios fæstninger, og stradioterne, der kun har deres sværd, nægter at gå til forskansningerne.

Borso.

Herfra kan I se den breche, Prinzivalles kanoner i morges skød i murene, som de venetianske hjælpetropper forsvarede. Den måler halvtreds favne: en fårehjord kunne mageligt slippe igennem … Det er umuligt længere at holde stillingen, og folkene har alle erklæret, at de deserterer, hvis kapitulationen ikke bliver underskrevet i aften.

Guido.

I løbet af de sidste ti dage har rådet gentagne gange sendt mænd ud for at underhandle om overgivelsen. Vi har intet hørt fra dem.

Torello.

Prinzivalle tilgiver os ikke mordet på sin løjtnant Antonio Reno, som blev skudt ned på gaden af rasende bønder. Firenze benytter sig af det til at sætte os uden for loven og behandle os som barbarer.

Guido.

Har jeg ikke sendt min egen fader til Prinzivalle for at forklare og undskylde forvildelsen hos den ophidsede mængde, der ikke var til at standse? … Det var et ukrænkeligt gidsel; han er ikke kommet tilbage.

Borso.

I mere end en uge har byen været åben til alle sider; vore mure ligger i ruiner, og vore kanoner tier. Hvorfor rykker da ikke Prinzivalle ind? Frygter han en eller anden fælde? Mangler han mod, eller har Firenze givet ham hemmelige befalinger?

Guido.

Firenzes befalinger er altid hemmelige. Men hensigten er tydelig nok: alt for længe har Pisa været Venedigs tro forbundsfælle og givet de små toscanske byer et dårligt eksempel; republikken Pisa må forsvinde … Derfor har Firenze lidt efter lidt, snu og beregnende, forgiftet denne krig, … ægget til grusomheder for så bagefter at have udseende af at øve en retfærdig hævn … Ikke uden grund mistænker jeg florentinske spioner for at have tilskyndet vore bønder til at myrde Reno. Heller ikke uden grund har man sendt den råeste og vildeste af alle lejesvende ud imod os, han, som gjorde sig så sørgeligt berømt ved Piacenza, hvor han solgte fem tusind frie kvinder som slavinder, efter først at have ladet alle væbnede mænd dræbe …

Borso.

Nej, dér tager I fejl. Det var ikke Prinzivalle, men Firenzes kommissærer, der befalede nedsablingen og salget. Jeg har

aldrig set Prinzivalle, men en af mine brødre har kendt ham. Han er barbar af fødsel: hans fader var basker eller bretagner og havde en guldsmedebutik i Venedig. Vistnok er han af ringe fødsel, men ikke den vildmand, der menes. Heftig skal han være, sær, udsvævende, farlig, … men ærlig og retskaffen; og jeg gav uden frygt mit sværd i hans hånd.

Guido.

Giv ham det ikke, så længe det kan forsvare eder! … Nu vil vi snart lære hans handlemåde at kende, og så får vi se, hvem af os der har ret. Imidlertid må vi prøve det yderste, da vi dog ikke vil lade os halshugge uden at dreje hovedet og uden at løfte armen. Først må vi meddele soldaterne, borgerne, bønderne hele sandheden. De må have at vide, at man ikke tilbyder os kapitulation, at der ikke længere er tale om en af de fredelige krige, hvor to store hære kæmper fra sol står op og til den går ned for at efterlade tre sårede på valpladsen, … eller om en af de broderlige belejringer, hvor sejrherren hurtigt bliver den overvundnes gæst og kæreste ven. Her gælder det liv eller død, og vore kvinder, vore børn …

Anden scene

De samme. ***Marco*** *kommer ind.* ***Guido*** *iler ham i møde for at omfavne ham.*

Guido.

Fader! Hvilken lykke midt i vor store ulykke, … hvilket mirakel sender dig tilbage nu, da jeg ikke længere havde noget håb? Du er da ikke såret? … Du har ondt ved at gå! … Har de pint dig? … Er du flygtet? Hvad har de dog gjort dig?

Marco.

Intet! Gud være lovet! … Det er ikke barbarer. Jeg blev modtaget som en kær og æret gæst. Prinzivalle havde læst mine skrifter. Vi talte om Platons tre dialoger, som jeg har fundet og oversat … Har jeg svært ved at gå, er det fordi jeg er gammel og kommer langvejs fra … Ved du, hvem jeg traf i Prinzivalles telt?

Guido.

De hårdhjertede kommissærer fra Firenze?

Marco.

Ja. Vist så! Dem også, eller rettere: én af dem, … for jeg så kun én … Men den første, hvis navn blev nævnet for mig, var Marsiglio Ficino, den beundrede mester, som forklarede os Platon … Marsiglio Ficino, det er Platons sjæl, som atter viser sig på jorden. Jeg ville have givet ti år af mit liv for at møde ham, før jeg gik did, hvor alle mennesker må hen. Vi var som to brødre, der endelig genfinder hinanden. Vi talte sammen om Hesiodos, Aristoteles og Homer … I en olivenskov ved bredden af Arno, tæt ved lejren, havde han dybt nede i sandet fundet en torso af en gudinde, så forunderligt skøn, at I ville glemme krigen, om I så den. Vi gravede dybere endnu: han fandt en arm, og jeg udgravede to hænder, så rene og fine, som var de gjort for at skabe glæde om sig, for at sprede dug og kærtegne morgenrøden. Den ene af dem var bøjet, som havde de fine fingre let berørt en kvindebarm; den anden holdt endnu om håndtaget på et spejl.

Guido.

Fader, glem ikke, at et helt folk dør af sult: det gælder her mere end skønne hænder og bronzetorsoer …

Marco.

Det er en marmortorso …

Guido.

Godt! Men lad os hellere høre noget om de menneskeliv, som en uforsigtighed, et minuts tøven kan bringe i fortabelse, og som et ord i rette tid eller et lykkeligt budskab måske endnu vil frelse. Ikke for en torsos eller et par lemlæstede hænders skyld gik du til fjendens lejr … Hvilke beslutninger har Firenze eller Prinzivalle taget? Hvad har de i sinde med os? … Så sig os det dog! Hvad venter de på? Hører I de ulykkelige råbe under vore vinduer? De slås om græsset, som vokser mellem stenene.

Marco.

Rigtigt! Jeg glemte, I fører krig nu, da foråret genfødes, da himlen stråler af lykke som en vågnende konge, da havet som en skål med himmelblåt lys løftes mod den himmelblå hvælving, da jorden er skøn og elsker alle mennesker … Dog I har eders glæder, og jeg taler for meget om mine. Desuden har du ret, jeg burde straks have sagt dig den nyhed, jeg bringer … Den frelser tredive tusind menneskeliv, idet den ofrer ét. Men dette ene menneske bydes der den skønneste lej lighed til at indlægge sig en hæder, som synes mig renere end al krigens hæder … Men bliv ikke så forfærdet ved det første ord, du hører, at du sværger en af de eder, der lænkebinder klogskaben og afskærer den tilbagevejen …

Guido *(gør en bevægelse for at afskedige befalingsmændene)*.

Lad os alene.

Marco.

Nej, bliv. For også eders skæbne skal her afgøres. Jeg ville helst, salen var fuld af alle de ofre, vi vil skåne, og at alle de ulykkelige, som vi håber at redde, kunne høre dette og tage imod frelsen, jeg bringer: for jeg bringer frelse, hvis I er kloge nok til at modtage den; dog ti tusind fornuftgrunde vil næppe opveje én tung vildfarelse, hvis vægt jeg ængstes for, så meget mere som jeg selv …

Guido.

Fader, jeg beder dig! Lad disse gåder fare! Hvorfor dog bruge så mange ord? Vi kan høre alt, og vi er kommet så vidt, at intet mere forbavser os.

Marco.

Så hør da: jeg så Prinzivalle og talte med ham. Hvor sært og fejlagtigt er dog billedet af en mand, tegnet af dem, der frygter ham … Jeg kom som Priamos til Achilles' telt … jeg ventede at møde en barbar, hovmodig og dum, altid enten blodbestænkt eller drukken, en forrykt karl, hvis genialitet på valpladsen pludselig kunne blænde og slå ned som lyn. Jeg ventede at møde kampens dæmon, blind og uberegnelig, grusom og forfængelig, troløs og udsvævende …

Guido.

Og Prinzivalle er alt det, kun er han ikke troløs.

Borso.

Det er sandt, han er åben og ærlig, skønt han står i Firenzes sold, og han har to gange bevist os det.

Marco.

Nå, jeg kom og så en mand, der hilste mig ærbødigt, som en taknemmelig elev hilser mesteren. Han er lærd, klog, og tørster efter viden. Han forstår længe at høre efter og er modtagelig for alt skønt. Hans smil er fuldt af kløgt, han er mild og menneskekærlig og holder ikke af at føre krig. Han søger at trænge til bunds i lidenskaberne og i alt andet. Han søger at forstå sig selv, han er samvittighedsfuld og ærlig, og tjener kun modstræbende en forrædersk republik. Livets tilfældigheder, … skæbnen måske, har ført ham våbnet i hånd og lænker ham endnu til en berømmelse, han foragter og vil vende ryggen … dog ikke før han har tilfredsstillet en attrå, … en hemmelig og skæbnesvanger attrå, som behersker enkelte mænd, der synes fødte under en stor og håbløs kærligheds farlige tegn …

Guido.

Fader, glem ikke, hvor ventetiden er tung for dem, der dør af sult! Lad os ikke dvæle ved dyder, som vi intet har at skaffe med, og sig os dog endelig engang det frelsens ord, som I lover os.

Marco.

Det er sandt, jeg tøver måske uden grund; og skønt det er grusomt at høre for de to væsener, jeg elsker højst på denne jord …

Guido.

Jeg tager min del på mig, men hvem er den anden?

Marco.

Hør mig! Da jeg kom, syntes det mig så besynderligt og svært; men muligheden for frelse er så overvældende …

Guido.

Tal!

Marco.

Til Prinzivalles lejr er lige ankommet et tog på tre hundrede lastvogne med munition og fødemidler. Han tilbyder at sende det alt sammen ind i Pisa.

Guido.

Hvordan kan han det?

Marco.

Jeg ved det ikke, men han gør, hvad han vil. Firenzes kommissærer til trods, er han alene herre i lejren, så længe rådet ikke har kaldt ham tilbage. Og dagen før en sejr vover det ikke at kalde ham hjem fra en hær, som har tillid til ham og allerede strækker hånden ud efter byttet. Det må altså vente på en lejlighed.

Guido.

Vel! Jeg forstår, han frelser os for at frelse sig selv og for at hævne sig på forhånd. Men han kunne gøre det på en snildere og mere eftertrykkelig måde. Hvilken fordel har han af at vise sine fjender så megen godhed? Hvad forlanger han til gengæld?

Marco.

Vi nærmer os det øjeblik, min søn, hvor ord er almægtige og grusomme; hvor to eller tre ord pludselig låner en skæbnes magt og vælger deres ofre … Jeg skælver ved at tænke på, at min stemmes lyd, valget af mine ord kan volde så manges død eller frelse så manges liv …

Guido.

Jeg fatter intet … Selv de hårdeste ord gør ikke virkelige ulykker tungere.

Marco.

Jeg sagde dig før: Prinzivalle synes mig klog, besindig og menneskekærlig. Men hvem er så god, at han aldrig har næret en oprørende tanke, og hvor er den vise, som ikke har sin dårskab? Til højre har vi fornuften, medlidenhed, retfærdigheden; til venstre noget helt andet, attrå, lidenskab, som vi bestandig bukker under for. Selv er jeg faldet, du vil måske også falde, og jeg vil atter falde tilbage. For sådan er mennesket … En sorg, som ikke burde være en menneskelig sorg, er ved at ramme dig. Og jeg, som så klart ser, den ikke står i forhold til det onde, som volder den, jeg har aflagt et løfte, som er endnu tåbeligere end din sorg, som vil være tåbelig. Og dette meningsløse løfte vil meningsløst blive holdt af den vismand, jeg ønsker at være og som taler til dig i klogskabens navn … Jeg lovede, såfremt du skulle afvise tilbuddet, da at vende tilbage til fjendens lejr … Det er døden eller torturen, der venter mig dér, og alligevel går jeg derhen … jeg ved, det er en dårskab, jeg klæder i purpur for at bedrage mig selv … og alligevel begår jeg den dårskab, jeg

misbilliger … for jeg har endnu mindre kraft til at følge min fornuft … Men jeg siger dig jo ikke … å vent lidt, … jeg kan ikke samle mine tanker … jeg dynger ord på ord blot for at forhale det øjeblik, der skal afgøre alt … Men måske jeg har uret i at tvivle om dig! … Så hør da: Det store tog, jeg så, vognene, som bugner af korn, af vin, frugter og grøntsager, fåre- og oksehjorder, nok til at et helt folk kan leve af det i mange måneder, alle de krudttønder og blyklumper, vi vi kan besejre Firenze med og lade Pisa genopblomstre … alt det bliver endnu i aften sendt ind til byen, når du til gengæld kun én eneste nat overlader *hende* til Prinzivalle, for ved første morgengry vil han sende hende tilbage, men han fordrer som tegn på hel og fuld underkastelse, at hun kommer ene og nøgen under sin kåbe …

Guido.

Men hvem er det, der skal komme?

Marco.

Giovanna.

Guido.

Hvem? … Min hustru … Vanna?

Marco.

Ja, din Giovanna, … nu er det sagt!

Guido.

Men hvorfor netop min Vanna? Hvis han endelig nærer sådanne lyster? … Der er jo tusinder af kvinder …

Marco.

Fordi hun er den skønneste, og fordi han elsker hende.

Guido.

… Han elsker hende? … Hvor har han set hende? … Han kender hende ikke.

Marco.

Han kender hende, han har set hende, men vil ikke sige hvor og når.

Guido.

Men har hun set ham? Hvor har han mødt hende?

Marco.

Hun har aldrig set ham, eller husker ham ikke.

Guido.

Hvor ved du det?

Marco.

Hun har selv sagt mig det.

Guido.

Hvornår?

Marco.

Før jeg kom for at tale med dig.

Guido.

Og du har sagt hende …?

Marco.

Alt.

Guido.

Alt? … Alt om denne skændige handel? … Og det har du vovet at gøre? …

Marco.

Ja.

Guido.

Og hvad svarede hun?

Marco.

Hun svarede ikke. Hun blegnede og gik bort uden et ord …

Guido.

Ja, sådan ser jeg det helst … hun havde kunnet fare op, spytte dig i ansigtet eller falde om for fødderne af dig … men dette så jeg helst … Blegne og gå bort! … Englene ville have gjort det samme! … Der var intet at sige! … Og heller ikke vi vil tale mere om det … Vi vil igen indtage vor stilling ved forskansningerne; og skal vi dø der, vil vi i hvert fald dø uden at besudle vort nederlag.

Marco.

Min søn, jeg forstår dig, og prøvelsen er for mig næsten lige så svær som for dig. Slaget har ramt hårdt; men vi vil give forstanden tid til at veje vor sorg og vore pligter mod hinanden.

Guido.

Der er kun én pligt over for et så oprørende tilbud, og al overvejelse vil kun forøge vor afsky for det.

Marco.

Og dog! spørg dig selv, om du har lov at give et helt folk døden kun for nogle få usle timer at forhale et uundgåeligt onde. For når byen bliver taget, er Vanna dog i sejrherrens magt.

Guido.

Nej … det bliver min sag.

Marco.

Lad så være! Men tusinder af menneskeliv, det er meget … måske er det alt for meget, og det er ikke retfærdigt … Hvis alene din lykke afhang af dette valg, så valgte du døden, og jeg ville forstå dig … skønt jeg finder det uklogt at foretrække døden, den frygtelige og kolde død med sin evige tavshed, for nogen som helst legemlig eller åndelig lidelse, der kan forhale den … og det på trods af, at jeg står ved afslutningen af et liv, der har set mange mennesker og følgelig mange menneskelige lidelser … men her drejer det sig om tusinders tilværelse. Det er vore våbenbrødres, vore kvinders og børns liv, der står på spil. Gør som dette vanvittige menneske forlanger, og hvad der synes dig oprørende, vil de overlevende finde heltemodigt, for de vil se på din handling med et roligere blik, mere retfærdigt, mere menneskeligt. Tro mig, intet opvejer det at frelse et menneskeliv, og alle dyder, alle menneskehedens idealer, ære, trofasthed … og alt det andet … er kun børneleg ved siden af det. Du ønsker at gå ren og som en helt ud af en frygtelig prøvelse, … men det er uret at tro, det højeste heltemod er døden. Den sværeste

handling er den mest heltemodige. Og døden er ofte mindre tung end livet.

Guido.

Er du min fader?

Marco.

Jeg er stolt over at være det. Når jeg i dag kæmper med dig, kæmper jeg også med mig selv. Og jeg ville elske dig mindre, hvis du lettere gav efter.

Guido.

Ja, du er min fader og du har bevist det, for også du vil vælge døden. Jeg viser dette skamløse forslag fra mig, og du vender tilbage til fjendens lejr for dér at lide den skæbne, som Firenze måtte befale.

Marco.

Min søn, der er her kun tale om mig selv, en unyttig olding, som ikke har langt tilbage. Derfor mener jeg, det ikke er umagen værd at bekæmpe en gammel dårskab og hæve mig op på højde med det, der synes mig klogt. Min sjæl er vedblevet at være ung i mit gamle legeme; og så gammel jeg er, er jeg ikke nået til visdommens alder. Men jeg sørger over, at fortidens kræfter hindrer mig i at bryde et tåbeligt løfte …

Guido.

Jeg vil følge dit eksempel.

Marco.

Hvad mener du?

Guido.

At jeg gør som du. Jeg vil være tro mod fortiden, som lykkeligvis behersker dig endnu … imod din vilje.

Marco.

Den har ingen magt over mig, hvor det gælder andre; og om jeg kan bringe klarhed i din sjæl ved at ofre en oldings ord, så giver jeg afkald på at holde mit løfte, og hvad der end sker, går jeg ikke tilbage.

Guido.

Fader, det er nok! … Jeg fristes til at udtale ord, som en søn ikke bør sige sin fader, selv i hans forvildelse.

Marco.

Min søn, sig mig kun alle de ord, som harmen vækker i dit hjerte. Jeg vil tage dem som tegn på din smerte. Min kærlighed til dig afhænger ikke af nogle ord, du måske siger mig. Forband mig, men lad fornuften og medfølelsen følge efter fornærmelserne.

Guido.

Nu må det være nok … Jeg vil ikke høre mere. Tænk engang over, hvad du vil have mig til at gøre. Det er dig, der i dette øjeblik mangler fornuft, ædel og overlegen fornuft, og frygt for døden forvirrer din tanke. Jeg ser på døden med mindre angst og husker, hvordan du har lært mig at være modig, inden årene og den unyttige læsning endnu havde svækket dig … Vi er alene her i denne sal: Ingen har været vidne til din svaghed, og mine to høvedsmænd vil ligesom jeg bevare en hemmelighed, som vi desværre ikke længe skal bære på… Lad

da dette være begravet i vort hjerte, og lad os så træffe bestemmelser om den sidste kamp …

Marco.

Nej min søn, det kan ikke begraves. For årene og den unyttige læsen har lært mig, at det aldrig er tilladt, … ikke af nogen som helst grund, … at begrave et eneste menneskeliv. Skønt du ikke tiltror mig det mod, du beundrer, besidder jeg dog et andet, … mindre blændende måske, og mindre berømmet af menneskene; for det volder mindre ondt, og menneskene elsker det, der bringer dem lidelse. Det byder mig at gøre min pligt fuldtud.

Guido.

Hvad mener du?

Marco.

Jeg vil fortsætte det, jeg forgæves har begyndt. Du var én af dommerne, men du er ikke den eneste, for alle de, hvis liv og død bestemmes i denne stund, har ret til at kende deres skæbne og til at vide, hvad deres frelse afhænger af.

Guido.

Jeg forstår dig ikke ret; i det mindste håber jeg, jeg ikke endnu forstår … du mener?

Marco.

At når jeg går ud af salen her, vil jeg meddele folket det tilbud, som Prinzivalle gør dig, og som du tilbageviser.

Guido.

Meget vel! Nu forstod jeg! Jeg beklager, at unyttige ord har ført os så vidt, og jeg beklager tillige, at din forblindethed nøder mig til at glemme den ærbødighed, jeg skylder din alder; men det er en søns pligt at beskytte sin fader imod ham selv. Desuden, så længe Pisa står, er jeg herren her og ærens vogter … Borso og Torello, jeg betror jer min fader: I har at våge over ham til hans syn klares. Her er intet hændt. Ingen må vide noget. Fader, jeg tilgiver dig. Du vil tilgive mig, når din sidste time kommer og vækker mindet om den tid, da du lærte mig at blive en mand, frygtløs og viljestærk.

Marco.

Min søn, jeg tilgiver dig, før min sidste time kommer: jeg ville have handlet som du. Du kan sætte mig i fængsel, men min hemmelighed er røbet, det er allerede for sent at kvæle min stemme.

Guido.

Hvad skal det sige?

Marco.

At i dette øjeblik overvejer rådet Prinzivalles forslag.

Guido.

Rådet …? Men hvem har fortalt …?

Marco.

Jeg selv, førend jeg gik til dig.

Guido.

Nej, det er ikke muligt, at dødsfrygt og alderdom har gjort dig svag og forrykt nok til at give min eneste lykke, hele min kærlighed, vort fælles livs renhed og glæde til pris for fremmede hænder, som koldt vil måle og veje det, som man vejer salt og måler olie i en butik! … Jeg tror det endnu ikke … jeg kan kun tro det, hvis jeg får det stadfæstet … Og når jeg *må* tro det, da vil jeg se på dig, min stakkels, gamle fader, som jeg elskede, som jeg mente at kende, som jeg stræbte at ligne lidt, … da må jeg se på dig med større undren og dybere afsky end på det feje, lystne uhyre, som i dag kaster os ned i alt dette smuds.

Marco.

Du taler sandt, min søn, du kendte mig ikke ret, og for denne synd anklager jeg mig selv. Da alderdommen nærmede sig, sagde jeg dig intet om, hvad den dagligt lærte mig om menneskenes liv og kærlighed, lykke og lidelse. Man lever ofte således, omgivet af dem, man elsker, uden at tale med dem om det eneste, det kommer an på. Man vugges ind i tanken på det, der var; man tror at alt forandres med én selv, og når så ulykken kommer og vækker én, ser man med undren, hvor langt man er kommet bort fra hinanden. Hvis jeg tidligere havde sagt dig, hvordan alt skiftede i min sjæl, hvordan alle tåbelige drømme veg for virkeligheden, så stod jeg ikke i dag for dig som en stakkels fremmed mand, du endog er lige ved at hade!

Guido.

Jeg priser mig lykkelig over så sent at have lært dig at kende … Det andet er mig ligegyldigt. Jeg ved i forvejen, hvad rådet vælger. Det er alt for let at redde sig på en enkelts bekostning, og det er en fristelse, som ædlere hjerter end disse pengegriske kræmmeres ikke ville kunne modstå… Men så meget skylder jeg dem ikke. Det skylder jeg ingen. Jeg har ofret dem mit blod og mine vågne nætter, alle den lange belejrings udmattelser og lidelser. Det må være nok. Jeg adlyder ikke, og jeg skal vise dem, at jeg er herre her. Jeg har endnu mine tre hundrede stradioter, som kun lyder mig og ikke de fejes råd.

Marco.

Min søn, du bedrager dig selv. Pisas råd, disse kræmmere, som du foragter, forinden du endnu ved, hvad de beslutter, har tværtimod i al denne jammer givet et beundringsværdigt eksempel på ædelmodighed og fasthed. De ville ikke, at en kvinde for at redde dem skal ofre sin kyskhed og sin kærlighed. Og i det øjeblik, da jeg gik fra dem, lod de Vanna sige, at de lagde deres bys skæbne i hendes hænder.

Guido.

Og det har de vovet! … De har vovet at gentage denne rasende satyrs skamløse ord for hende? Min Vanna? … Når jeg tænker på hendes yndige ansigt, som et blik får til at rødme, hvor blufærdigheden maler sig og giver hendes skønhed en stedse ny glans! … Min Vanna foran jer, I oldinge med skinnende blikke, … I blege kræmmere med jeres hyklerske smil, … I, der frygtede hende som noget helligt … De vil altså også sige til

hende: Gå til ham, ene og nøgen, som han byder det! Gå og giv ham dit legeme, som ingen attrå nogen sinde strejfede, så jomfrueligt synes det; og som jeg, hendes ægteherre, kun frygtsomt blottede, idet jeg bad mine hænder, idet jeg besvor mine øjne at være kyske for ikke at krænke hende! … Og mens jeg taler, sidder de dér og siger hende det … Ja vist, de er stolte og ædelmodige … de tvinger hende ikke til at ofre sig! … Hvordan kunne de også det, så længe jeg er her? … De forlanger intet uden hendes indvilligelse … Og min indvilligelse, hvem spørger om den?

Marco.

Gjorde jeg det ikke, min søn? Kan jeg ikke opnå den, så kommer de andre.

Guido.

Lad dem kun komme! Vanna vil svare for os begge.

Marco.

Jeg håber det, når du blot vil godkende hendes svar.

Guido.

Hendes svar? Kan du, der kender hende, være i tvivl om det? Du, som har set hende hver dag fra den første time, da hun omstrålet af sin eneste kærligheds blomster og smil trådte over tærsklen til denne sal, … hvor du nu vil sælge hende, hvor du vover at tvivle om det eneste svar, en kvinde kan give sin fader, der forglemmer sig i den grad, så han ønsker sin datter …

Marco.

Min søn, hvert menneske ser i et andet væsen, hvad han ser i sig selv, og hvert menneske dømmer forskelligt og efter sin egen samvittighed …

Guido.

Ja, og derfor kendte jeg dig ikke. Dog hellere lukkede jeg mine øjne for evigt, end at de endnu engang skulle åbnes for en så grusom fejltagelse.

Marco.

De vil åbnes til større klarhed, min søn … når jeg taler således er det, fordi jeg i hende har anet en kraft, som du ikke har set, og som gør, at jeg ikke tvivler om hendes svar.

Guido.

Og tvivler du ikke om hendes svar, så gør jeg det endnu mindre. Jeg bøjer mig forud for hendes afgørelse, blindt, uigenkaldeligt. Hvis den ikke er den samme som min, så har vi taget fejl af hinanden lige fra den første stund og indtil denne time. Så har hele vor kærlighed kun været én stor løgn, som synker i grus, … så har alt det, jeg tilbad hos hende, kun haft hjemme her, i dette stakkels godtroende hoved, som ville være på vanviddets rand, … i dette ulykkelige hjerte, som kun har kendt én lykke og kun ville have elsket et blændværk! …

Tredje scene

De samme. ***Vanna.***

Man hører støjen af mængden udenfor, som gentager navnet: Monna Vanna. Døren i baggrunden åbnes, og bleg og ene træder Vanna ind i

salen, medens mænd og kvinder stimler sammen på tærsklen uden at vove sig indenfor.

Guido *(ser Vanna og iler hende i møde, tager hendes hænder, kysser hende og trykker hende ind til sig med febrilsk inderlighed)***.**

… Min Vanna! … Hvad har de dog gjort dig? … Nej, lad mig ikke høre det igen! … Lad mig se din rene pande og sænke mit blik i dit. Å, det er rent og klart som vandet, hvori englene bader! … De har intet kunnet besudle af det, jeg elskede, og alle deres onde ord er faldet ned som stene, man kaster mod himlen, uden noget øjeblik at plumre det klare blå. Da de så disse øjne, måtte de tie: jeg er vis på, de intet svar har forlangt. Deres renhed svarede. Den lagde en stor, utilgængelig sø af lys og kærlighed imellem deres og dine tanker … Men kom nu nærmere og hør … der er her en mand, som jeg kalder fader … se, han sænker sit hoved, hans hvide hår skjuler det … Vi må tilgive ham … han er gammel og er på vildspor … Vi må forsøge at have medlidenhed med ham: dit blik strækker ikke til for at betvinge ham … Så fjernt står han os! Han kender os ikke længere; vor kærlighed er suset hen over hans blinde alderdom som en aprilregn over en kridtklippe … Aldrig har han fanget en eneste af dens stråler, aldrig har han forstået et eneste af vore kys … Han tror vi elsker som de, der ikke kender kærlighed … Han behøver ord for at forstå; han må høre dit svar … Så sig ham det da!

Vanna *(nærmer sig Marco)***.**

Fader, jeg går bort i aften.

Marco *(kysser hendes pande)***.**

Min datter, det vidste jeg.

Guido.

Hvad? … Hvad siger du? … Taler du til ham eller til mig?

Vanna.

Også til dig, Guido … Jeg adlyder i aften …

Guido.

Men hvem? … Deraf afhænger jo alt. Og jeg ved ikke endnu …

Vanna.

Jeg går i aften til Prinzivalles lejr.

Guido.

For at tilhøre ham, som han har befalet?

Vanna.

Ja.

Guido.

For at dø med ham? For at dræbe ham førend …? Det er ikke faldet mig ind … sig, det er det, du vil, og jeg forstår alt!

Vanna.

Jeg vil ikke dræbe ham, for så vil byen blive taget.

Guido.

Hvad! Er det dig, der taler sådan! … Du elsker ham altså?! … Du har længe elsket ham? … Hvor længe?

Vanna.

Jeg kender ham ikke, jeg har aldrig set ham.

Guido.

Men du ved, hvordan han er? … Du har hørt tale om ham … Du har hørt, han var …

Vanna.

Nylig hørte jeg, det var en olding; det er alt, hvad jeg ved …

Guido.

Det er ingen olding; han er ung og smuk … Meget yngre end jeg … Men hvorfor forlanger han ikke noget andet? … Jeg skulle have gået til ham på mine knæ, med foldede hænder, om han ville frelse vor by … Om han havde forlangt det, skulle jeg være draget bort, ene og fattig med hende, for til min sidste stund at bede om almisse på landevejene … Men han nærer en barbars lave drømme! … Det er uhørt i historien, at en sejrherre har hans frækhed! … *(Nærmer sig Vanna og kysser hende.)* Ak Vanna, min Vanna! … Endnu kan jeg ikke tro det! Det var jo ikke dig, der talte! … Jeg har intet hørt … Det var min faders stemme, der talte fra murene … Sig, jeg tog fejl, og at vor kærlighed og din kyskhed siger: nej, råber: nej! for man må vise foragt for så skamløst et valg! … Det var kun en skælvende genlyd jeg hørte, … En jomfruelig stilhed må du nu bryde … Se, alle lytter; ingen ved noget; du kan endnu sige dit første ord. Sig det hurtigt, Vanna, at de kan høre, hvem du er; sig det, Vanna, for at de kan forstå vor kærlighed … Bortjag denne onde drøm! … Sig det, jeg venter på, og som må siges, hvis ikke alt skal styrte sammen i mig!

Vanna.

Jeg ved vel, Guido, at du bærer den tungeste byrde.

Guido *(skubber hende uvilkårligt fra sig)*.

Og jeg bærer den alene. Du har aldrig elsket mig … Det er let for dem, der intet hjerte har: det er noget nyt … det er måske endog noget festligt? … Å, men jeg skal nok forhindre denne fest! … Endnu er jeg herre her, hvad man så end siger … og hvad ville du gøre, hvis jeg straffede dig? Hvis jeg lukkede dig inde her i et sikkert fængsel, i de kyske og kølige celler, som findes under denne sal, og med mine stradioter som vagt udenfor. Og hvis jeg lod dig vente dér, til din iver kølnedes, og til dit heltemod blev lidt mindre glødende? … Nå, så grib hende da, jeg befaler det! … Nå, adlyd!

Vanna.

Guido, du ved jo …

Guido.

De adlyder mig ikke! … Ingen rører sig? Du Borso, … Torello … er I af sten? eller hører I ikke min stemme? Og I dér borte, som står og lurer bag døren … hører I, hvad jeg siger? Jeg råber jo, så klipperne kunne revne! … Kom herind! Tag hende, hun er jeres … Jeg forstår nok, de er bange … jeg forstår nok, de vil leve! … De lever og jeg dør! … Min Gud, det er så let! Én eneste mod så mange … én, der bøder for alle de andre … Men hvorfor skal jeg og ikke I? … I har jo alle hustruer. *(Trækker sit sværd halvt og nærmer sig Vanna.)* Og hvis jeg foretrak din død for vor skændsel … Det har du ikke tænkt dig … se her … se her … der behøves kun en lille bevægelse.

Vanna.

Gør det, Guido, hvis kærligheden byder dig det.

Guido.

Hvis kærligheden byder dig det! … Du taler om kærligheden, som du aldrig har kendt … du har aldrig elsket … du er som en udtørret ørken, hvor jeg har bortødslet alt, hvad jeg ejede … Ikke engang en tåre! … Jeg har kun været en tilflugt i nøden … Hvis du blot et minut …

Vanna.

Guido! Du ser dog, jeg kan ikke få et ord frem … se mig ind i ansigtet … Jeg forgår, jeg dør …

Guido *(tager hende heftigt i sine arme)*.

Kom i min favn, Vanna, … dér vil du leve!

Vanna *(viger tilbage)*.

… Nej, nej, nej, Guido, … Jeg ved, jeg kan ikke sige … Min styrke forlader mig, hvis jeg siger et eneste ord … Jeg kan ikke … jeg vil … jeg har overvejet alt; jeg ved, jeg elsker dig, jeg skylder dig alt … Måske er jeg grusom … og alligevel går jeg til ham! Jeg må! jeg må! jeg må!

Guido *(støder hende tilbage)*.

Det er godt! Gå, pak dig … bort med dig … jeg opgiver alt … jeg lader dig løbe! *(Slår på sit sværd.)* Nu har jeg kun dette tilbage!

Vanna *(griber hans hænder)*.

Guido!

Guido *(støder hende fra sig)*.

Å, hold mig ikke fast med dine varme og bløde hænder! … Min fader havde ret, han kendte dig bedre … Fader, se på hende … det er dit værk … så fuldbring det dog, dit værk! …

Før hende til hans telt … Jeg bliver her … jeg vil se jer drage bort … men bild jer ikke ind, at jeg rører det brød og det kød, som hun vil købe af ham! … Jeg har kun ét at gøre, og I skal snart erfare …

Vanna *(klamrer sig til ham)*.

Guido, se på mig … vend ikke dit hoved bort … det er det eneste, du kan true mig med … Se på mig … jeg må se dig.

Guido *(ser på hende og skyder hende koldt til side)*.

Så se da … bort med dig … jeg kender dig ikke mere … Tiden iler, han venter dig, aftenen falder på … Vær ikke bange … Ser jeg ud som en mand, der vil gøre dumheder? … Man dør ikke straks, fordi hjertet brister. Så længe man elsker, vakler vel forstanden. Min er atter klar. Jeg har set til bunds i kærligheden. I kærligheden og kyskheden … Jeg har intet mere at sige. Nej, nej … luk du kun dine hænder op … de kan dog ikke holde på en kærlighed, som flygter bort … det er forbi, helt forbi! … Intet spor bliver tilbage … Hele fortiden styrter sammen, og fremtiden også … Ak ja! … disse små hænder, disse blide øjne og disse læber … dem troede jeg på engang … nu har jeg intet tilbage, *(støder Vannas hænder fra sig.)* Intet, … mindre end intet … Farvel, Vanna, skynd dig bort, farvel … Du går altså til ham?

Vanna.

Ja.

Guido.

Du kommer ikke igen?

Vanna.

Jo.

Guido.

Vi får at se … Meget vel! … vi får at se! Hvem skulle have troet at min fader kendte hende bedre end jeg!

(Han vakler og støtter sig til en af marmorsøjlerne … Vanna går. Langsomt og ene og uden at se på ham.)

Anden akt

Prinzivalles telt. Overdådig pragt og vild uorden. Væggene af silke og brokade. Våben. Dynger af kostbart pelsværk, store halvt åbnede kister, som bugner af smykker og strålende stoffer. I baggrunden indgangen til teltet, lukket med et broget tæppe.

Første scene

Vedio. ***Prinzivalle***.

Prinzivalle står ved et bord og ordner pergamentruller, kort og våben. Vedio kommer ind.

Vedio.

Her er et brev fra republikkens kommissær.

Prinzivalle.

Fra Trivulzio?

Vedio.

Ja. Monsignore Maladura, den anden kommissær er endnu ikke vendt tilbage.

Prinzivalle.

Rimeligvis lader den venetianske hær, som truer Firenze fra Casentino, sig ikke besejre så let, som man havde håbet. Kom med brevet. *(Han tager brevet og læser det.)* De sender mig for sidste gang under trussel om øjeblikkelig fængsling den bestemte befaling at storme Pisa ved daggry … Nå, så er natten endnu min! … Øjeblikkelig fængsling! … De bilder sig

altså ind, at man med forslidte ord kan skræmme den mand, der står foran sit livs store time … Fængsling, dom, ja vist! … Jeg kender dem! … De ville for længst have sat mig fast, hvis de havde kunnet, … hvis de havde turdet!

Vedio.

Monsignore Trivulzio, som bragte mig befalingen, sagde, han ville komme straks for at tale med Jer.

Prinzivalle.

Så han har endelig besluttet sig til det? Vor samtale vil blive afgørende, og denne lille skriversjæl, som sidder inde med hele Firenzes hemmelige magt, og dog ikke vover at se mig i ansigtet, denne lille gustne mand, som hader mig stærkere end døden, skal komme til at opleve en nat, han ikke havde drømt om … Det må være vigtige befalinger, siden han vover at opsøge uhyret i dets bur … Hvem har vagt ved min dør?

Vedio.

To gamle krigere af eders galiciske tropper. Jeg tror, det er Hernando, og den anden var vist Diego …

Prinzivalle.

Det er godt! De ville adlyde mig, om jeg så befalede dem at fængsle selve Vorherre … Men dagen hælder. Tænd faklerne. Hvad er vel klokken?

Vedio.

Over otte.

Prinzivalle.

Marco Colonna er ikke kommet tilbage?

Vedio.

Jeg har givet vagten ordre til at føre ham herhen, så snart han er kommet over fæstningsgraven.

Prinzivalle.

Han skulle være her klokken otte, såfremt Pisa tilbageviste forslaget … Det er afgørelsens time … og mit liv afhænger af den … det er som hine store skibe med udfoldede sejl, som de fangne i drømme ser glide forbi deres fængselsruder … Det er forunderligt, at manden kan knytte sin skæbne, sin forstand og sin følelse, sin lykke og ulykke til noget så skrøbeligt som en kvindes kærlighed … Jeg ville selv smile ad det, hvis det ikke var stærkere end mit smil … Marco vender ikke tilbage … så kommer hun. Gå ud og se, om ildtegnet melder mig hendes Ja, gå ud og se, om lysskæret på himlen forkynder, at hun nærmer sig med skælvende skridt, hun, som ofrer sig for alle og som frelser mig på samme tid som sit folk … Nej vent! Jeg vil selv se … ingen andre øjne, end ikke en vens, må vide det før mine … ingen må blot et minut forhale den lykke, som jeg har ventet på fra min tidligste barndoms tidligste dage … *(Han går op mod indgangen til teltet, slår forhænget til side og ser ud i aftenen.)* Lyset, Vedio! … Se, hvor det stråler; det blænder natten fra campanilen, således som det var aftalt … det bøjer sig ud over mørket … det er det eneste lys, der skinner over staden … Å, aldrig er der af Pisas jordbund udsprunget en pragtfuldere blomst, mere længselsfuldt og mere håbløst ventet! Mine tapre pisanere! I vil i aften fejre en uforglemmelig stund; og min glæde vil være større, end om jeg havde frelst mine fædres by! …

Vedio (*griber hans arm*)**.**

Lad os gå ind i teltet. Trivulzio kommer hen imod os …

Prinzivalle (går ind).

Det er sandt! … jeg må endnu … men vor samtale skal blive kort … *(Går til bordet og søger mellem papirerne, som ligger der.)* Har du de tre breve?

Vedio.

Der er kun to …

Prinzivalle.

De to, som jeg har opsnappet, og befalingen fra i aften …

Vedio.

Her er de to første; og her det sidste, som I har krøllet sammen.

Prinzivalle.

Jeg hører ham - -

Vagten løfter forhænget. Trivulzlo kommer ind.

Anden scene

De samme. ***Trivulzio.***

Trivulzio.

Har I set det usædvanlige lys, som sender signaler fra toppen af campanilen!

Prinzivalle.

Så I tror, det er signaler?

Trivulzio.

Det er jeg vis på … Jeg har noget at sige eder, Prinzivalle …

Prinzivalle.

Jeg hører. Lad os alene, Vedio; men bliv i nærheden. Jeg får brug for dig.

Trivulzio.

I ved, Prinzivalle, hvor højt jeg skatter eder. Det har jeg givet eder mange beviser på, som I må kende. Men der er andre, som I ikke kender; for Firenzes politik, som har ord for at være falsk, men som kun er forsigtig, fordrer, at mangt og meget forbliver skjult, selv for dem, som er indviet i dens dybeste mysterier. Vi adlyder alle dens uudforskelige befalinger, og vi må alle modigt bære byrden af de hemmeligheder, som udgør fædrelandets styrke. Lad det være eder nok, at jeg aldrig har været fremmed for de rådslagninger, som trods eders ungdom og ubekendte herkomst gang på gang udvalgte Jer til anfører for republikkens bedste hære. Vi har for øvrigt ingen grund til at angre valget. Men i den senere tid har der dannet sig et parti imod eder. Ved at røbe, hvad der er i gære, får mit venskab for eder mig måske til at overskride min strenge pligt. Men den strenge pligt gør ofte mere skade end en dristig ædelmodighed. Jeg vil altså betro jer, at man rejser bitre beskyldninger imod jer for langsomhed og ubeslutsomhed. Der er endog dem, der tvivler om Jeres hæderlighed. Bestemte angivelser har bestyrket mistanken. De har gjort et stærkt indtryk på den del af rådet, der fra første færd var Jer ugunstigt stemt; der taltes allerede om at anholde eder og

stille Jer for domstolene. Lykkeligvis kom det mig for øre i rette tid. Jeg drog til Firenze og det var mig ikke vanskeligt at gendrive beviserne. Jeg gik i borgen for jer. Det bliver nu eders sag at retfærdiggøre min blinde tillid: vi er fortabt, hvis I ikke handler hurtigt. Min kollega, Maladura, er holdt i skak ved Bibbiena af venetianske tropper. En anden hær er på march mod Firenze nordfra. Det gælder byens frelse. Alt kan blive godt, hvis I i morgen foretager den storm, som man håber på. Den vil tilbagegive os vor bedste hær og den eneste anfører, som sejren stadig følger. Den vil tillade os at vende tilbage til Firenze med løftet pande, i glansen af en triumf, som vil forvandle eders fjender fra i går til eders ivrigste tilhængere og beundrere.

Prinzivalle.

I har nu sagt alt, hvad I havde at sige mig?

Trivulzio.

Så omtrent … skønt jeg i tavshed har forbigået den oprigtige hengivenhed for eder, som bestandig er vokset hos mig. Den har kunnet vokse til trods for den vanskelige stilling, som de næsten modstridende love ofte bereder os, fordi disse i farlige øjeblikke fordrer, at feltherrens handlefrihed skal have en modvægt i Firenzes hemmelige råd, som hvis beskedne stedfortræder jeg i dag står for eder, i glans af våben …

Prinzivalle.

Denne befaling, som jeg lige har modtaget, er skrevet af eder?

Trivulzio.

Ja.

Prinzivalle.

Det er virkelig eders skrift?

Trivulzio.

Unægtelig. Hvorfor er I i tvivl om det?

Prinzivalle.

Og disse to breve, kender I dem?

Trivulzio.

Måske … jeg ved ikke … Hvad indeholder de? … det må jeg dog vide …

Prinzivalle.

Behøves ikke. *Jeg* ved det.

Trivulzio.

Det er altså de to breve, som I har opsnappet, sådan som jeg havde beregnet? Jeg ser, I gik i fælden …

Prinzivalle.

I har ikke at gøre med et barn. Mellem os nytter ikke dårlige udflugter; lad os ikke forhale en samtale, som jeg længes efter at afslutte for endelig engang at opnå en belønning, som ingen af Firenzes sejre nogen sinde vil kunne opveje! … I sværter her alle mine handlinger på den laveste, fejeste måde, uden nogen bestemt grund, ene og alene af lyst til at skade, og for at dække over florentinernes gerrighed, som frygter for, at deres taknemmelighedsgæld over for en sejrrig

krigsmand skal blive dem for dyr, … Alle mine handlinger er her forvanskede med en så snu behændighed, at jeg undertiden selv er i tvivl om min egen uskyldighed! Alt er fordrejet, tilsølet, forpestet af eders lave og altid vågne misundelse, af eders frygtelige had, og det lige fra belejringens første dage indtil denne lykkelige time, da mine øjne åbnedes, og hvor jeg har i sinde at retfærdiggøre eders mistanke. Omhyggeligt har jeg ladet tage afskrift af eders breve og sendt dem til Firenze. Jeg har opsnappet svarene. Man tror Jer. Og *det* så meget mere, som rådet selv har lagt anklagerne til rette for Jer. Jeg dømmes uden at være hørt, … dømmes til døden … Og jeg ved, at var jeg end skyldfri som en ærkeengel, kunne intet frelse mig fra mine anklagere … Derfor rejser jeg mig imod Jer, jeg sønderbryder jeres elendige lænker, og jeg kommer Jer i forkøbet. Indtil i dag har jeg ikke været forræder; men de to breve har forberedt Jer under gang … I aften bliver I solgt, I og jeres ynkelige herrer, ubarmhjertigt solgte til døden … Og jeg har sikkert aldrig udført en bedre handling, end når jeg således, så vidt det står i min magt, ydmyger den eneste stad, som tæller falskhed mellem sine borgerdyder, og som vil, at list, hykleri, utaknemmelighed og løgn behersker jorden! … Takket være mig, vil Pisa, … eders arvefjende, som hindrer Jer og som, så længe den består, vil hindre Jer i at fordærve verden uden for eders mure, … takket være mig, vil Pisa fra i aften være frelst og vil igen opstå for at holde Jer stangen … Å, far ikke op, spar eders unyttige fagter mine forholdsregler er taget … alt er uundgåeligt; I er i min magt, og som jeg holder eders, holder jeg Firenzes skæbne i min hånd …

Trivulzio *(trækker sin daggert og retter et stød mod Prinzivalle)*.

… Ikke endnu … så længe mine hænder er frie …

Prinzivalle *(som uvilkårligt afværger stadet med armen, slår derved til klingen, så den rammer ham i ansigtet. Han griber Trivulzio i armen)*.

Nå således! … Jeg ventede mig ikke dette udslag af eders frygt. I er nu i mine hænder. Og I føler vel, at en af dem er nok til at gøre det af med hele eders person … Her er Jer daggert … Jeg behøver kun at sænke den lidt … man skulle tro, den af sig selv søgte Jer strube … I fortrækker ikke en mine … Er I virkelig ikke bange?

Trivulzio.

Nej … Stød til, det er kun eders ret. Jeg har sat livet ind på …

Prinzivalle *(slipper sit tag)*.

Virkelig? Men så er det jo ganske mærkeligt, hvad I har gjort … det er endda ganske ualmindeligt … der er ikke mange blandt vore stridsmænd, der sådan ville have kastet sig i armene på den visse død; og jeg havde ikke troet, der i eders spinkle legeme …

Trivulzio.

Ja, I som stedse trækker blank, I tror helst, der gives kun det mod, som lyner på spidsen af eders lange klinge! …

Prinzivalle.

Måske har I ret … Nå … Jeg giver Jer ikke fri, men intet ondt skal vederfares Jer … Vi tjener forskellige guder. *(Aftørrer blodet, som løber ham ned af ansigtet.)* Å, jeg bløder … Stødet var

ikke ubehændigt! … lidt for hastigt, men … kraftigt ført … Det tog ikke meget fejl … Og hvad ville nu I gøre, hvis I havde hals- og håndsret over den, der havde været lige ved at sende Jer over i en verden, som ingen længes efter?

Trivulzio.

Jeg ville ikke skåne ham.

Prinzivalle.

Jeg forstår Jer ikke … I er forunderlig … Indrøm, at Jeres breve var skændige! … I tre store slag havde jeg udgydt mit blod; jeg handlede efter bedste evne, tjente tro dem, som havde udvalgt mig, uden at en eneste uhæderlig tanke faldt mig ind … Det må I jo vide, eftersom I udspejdede mig. Og dog, enten det nu var af had, af misundelse eller af gerrighed, forvanskede I i eders breve alle mine handlinger, som kun havde til mål at frelse Jer, … I dyngede løgn på løgn.

Trivulzio.

Kendsgerningerne bedrog; men det er uden betydning. Det gjaldt at gribe ind i den farlige stund, hvor soldaten, opblæst af to eller tre sejre, ikke mere vil adlyde de herrer, han tjener og som har en højere mission end han. Og denne time var kommet; I har i dag bevist mig det. I er for højt elsket af florentinerne. Os tilkommer det at fjerne de afguder, de skaber sig. I øjeblikket synes de vistnok ikke om det; men de har indsat os for at holde deres luner i tømme. Folket kender sin mission, … bedre end vi tror. Og når vi dræber det, som det elsker for højt, så føler det trods alt, at vi fuldbyrder selve dets vilje. Derfor mente jeg, timen var kommet, hvor man

burde skride ind mod afguden. Jeg meddelte Firenze det; og Firenze vidste forud, hvad mine løgne betød …

Prinzivalle.

Timen ville ikke være kommet, såfremt eders elendige breve …

Trivulzio.

Den *ville* kunne komme, og det var tilstrækkeligt.

Prinzivalle.

Hvad! let hen ofre en uskyldig på den blotte mistanke, fordi han måske engang kunne blive farlig …!

Trivulzio.

Et menneske gælder intet, hvor der er tale om Firenze.

Prinzivalle.

Men I tror altså på Firenzes bestemmelse, på dens mission, på dens liv? Den er altså noget, som jeg ikke forstår?

Trivulzio.

Ja, jeg tror kun på den. Alt andet er mig ligegyldigt …

Prinzivalle.

Nå … det er jo muligt … Og I har ret, eftersom I tror det. Jeg har intet fædreland … jeg kan jo ikke vide … undertiden synes jeg, jeg trænger til ét. Men jeg har noget helt andet, som I aldrig vil få; og ingen anden mand har ejet det som jeg! Jeg skal eje det snart, om et øjeblik, på selve dette sted. Og det opvejer alt … Nå, lad os skilles; vi har ikke tid til at grunde over disse gåder … Vi er to modsætninger, der næsten berører

hinanden … Hvert menneske har sin bestemmelse … Nogle lever for en idé, andre for en længsel … - Og I ville have lige så svært ved at opgive eders idé, som jeg ved at opgive min længsel … Man bliver ved at forfølge sit mål, når man attrår det heftigere end flertallet af menneskeheden. Og hvad vi gør er rigtigt, fordi vi er så lidet frie … Farvel, Trivulzio: vi går modsatte veje … Giv mig eders hånd.

Trivulzio.

… Ikke endnu. Jeg vil række Jer min, når straffen …

Prinzivalle.

Som I vil! I dag tab, i morgen sejr! *(Kalder.)* Vedio! *(Vedio kommer.)*

Vedio.

Herre! … I er såret? … I bløder …

Prinzivalle.

Det betyder intet … Kald på vagten. Lad dem føre denne mand bort. Der må intet ondt vederfares ham. Det er en fjende, som er mig kær. Han skal tages i sikker forvaring, uden at nogen får ham at se. De må indestå mig for ham. Han skal frigives, så snart jeg befaler det.

(Vedio går, førende Trivulzio bort, … Prinzivalle går hen til et spejl og undersøger sit sår.)

Prinzivalle.

Jeg bløder virkelig, som om stødet havde ramt en pulsåre … Såret er ikke dybt; men han har revet det halve ansigt itu på

mig … Hvem skulle tro, at denne lille skrøbelige mand …? *(Vedio kommer ind.)* Det er besørget?

Vedio.

Ja … Herre, det bliver eders ulykke …

Prinzivalle.

Ulykke! … Å, sådan ville jeg styrte mig i ulykke, indtil døden kom! … Det bliver min ulykke, Vedio! … Men aldrig nogen sinde har en mand således, gennem en retfærdig hævn, tilkæmpet sig den eneste lykke, han har drømt om, lige fra den dag, han lærte at drømme! … Jeg ville have ventet på den, luret på den, forfulgt den selv gennem forbrydelser, for den var min, og jeg måtte have den. Og nu, da min lykkestjerne på sine stråler af sølv fører den til mig i retfærdighedens, i medlidenhedens navn, så siger I: "Det bliver hans ulykke!" … Stakkels mennesker uden glød og ild! Stakkels mennesker uden kærlighed! … Du forstår altså ikke, at min skæbne i denne time bliver vejet i Himlen, og at en hundredfoldig lykke, tusinde gange større end andre elskendes, bliver mig til del! Jeg nærmer mig det øjeblik, hvor de, der er forudbestemte til en stor jubel eller til en grænseløs sorg, pludselig føler sig på deres livs højde, hvor alt bæres imod dem, hvor alt føjer sig for dem! … Hvem har da tanke for det, der kommer efter? … Vi ved jo, at mennesket ikke er skabt til den store lykke, og de, der når den, segner under dens vægt …

Vedio *(nærmer sig Prinzivalle med et hvidt bind)***.**

Blodet pibler bestandig frem … lad mig dog forbinde eders ansigt …

Prinzivalle.

Så gør det da, siden det er nødvendigt … men sørg for, at dine bandager ikke dækker for øjnene og ikke binder mine læber … *(Ser sig i spejlet.)* Ha, jeg ligner en syg, der lige er sluppet fra kirurgen, … og ikke en forelsket, der snart skal ile sin kærlighed i møde … Nej, ikke sådan, ikke sådan … *(Han fjerner noget af forbindingen. Langt borte fra høres lyden af et skud.)* Hvad er det?

Vedio.

Det er forposterne, der giver ild …

Prinzivalle.

Men hvem har dog befalet det? … Det må være en fejltagelse … Hvis det var hende? Havde du forberedt dem på …?

Vedio.

Ja! Det kan ikke være muligt … Jeg har posteret flere vagter, som skal føre hende til Jer, så snart hun viser sig …

Prinzivalle.

Der er intet mere at høre … Timen nærmer sig … Men hvad skal der blive af dig, min Vedio, min stakkels Vedio?

Vedio.

Herre, jeg følger jer.

Prinzivalle.

Nej, vi må skilles … Ikke ved jeg, hvor jeg drager hen, eller hvad der bliver af mig … Alene kan du undslippe, ingen vil forfølge dig; men sammen med din herre … Der er guld i

disse kister; tag det, det er dit; jeg har ikke mere brug for det … Vognene er forspændte? … Hjordene samlede?

Vedio.

De venter foran teltet.

Prinzivalle.

Godt! … Når jeg giver tegn, sørger du for resten … Gå dog og se, om …

Tredje scene

Prinzivalle. Vanna.

Vedio går. Prinzivalle bliver et øjeblik alene. Vedio slår tæppet for indgangen til side og siger sagte: "Herre" *… Derpå trækker han sig tilbage og Monna Vanna, indhyllet i en lang kåbe, kommer til syne og standser i teltåbningen.*

Vanna *(sagte)***.**

Jeg kommer, som I har villet det

Prinzivalle *(går hende i møde)***.**

Der er blod på eders hånd. Er I såret?

Vanna.

En kugle strejfede min skulder.

Prinzivalle.

Hvor? Når? … Det er forfærdeligt …

Vanna.

Da jeg nærmede mig lejren.

Prinzivalle.
Men hvem skød dog?

Vanna.
Det ved jeg ikke. Manden flygtede.

Prinzivalle.
Vis mig såret.

Vanna *(slår kåben til side foroven)***.**
Her.

Prinzivalle.
Lige over det venstre bryst … men det er ikke dybt … kun huden er strejfet. Gør det ondt?

Vanna.
Nej.

Prinzivalle.
Skal jeg lade såret forbinde?

Vanna.
Nej.

(Pause.)

Prinzivalle.
I har bestemt Jer til …

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
Behøver jeg at minde Jer om betingelsen …

Vanna.
Behøves ikke. Jeg kender den.

Prinzivalle.
Og I klager ikke …?

Vanna.
Skulle jeg komme uden klage?

Prinzivalle.
Eders mand samtykker?

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
I har eders frihed … endnu er det tid, hvis I ønsker at træde tilbage?

Vanna.
Nej.

Prinzivalle.
Og hvorfor ikke?

Vanna.
Fordi et folk dør af sult, og fordi en endnu hastigere død venter dem i morgen.

Prinzivalle.
Og I har ingen anden grund?

Vanna.
Men hvilken anden kunne dog ...?

Prinzivalle.
Jeg forstår det ... en kvinde, der er dydig ...

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
Og som elsker sin mand ...

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
Inderligt?

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
I er nøgen under den kåbe?

Vanna.
Ja.

(Hun gør en bevægelse for at tage kåben af. Prinzivalle standser hende.)

Prinzivalle.
Så I lastvogne og hjorde, opstillet i rækker foran teltet?

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.

Der er to hundrede vogne, fyldt med Toscanas bedste hvede. To hundrede med frugt og vin fra Sienas omegn; tredive med krudt fra Tyskland, og tolv mindre, belæsset med bly. Endvidere er der seks hundrede apuliske okser og tolv hundrede får. De venter på et ord af Jer for at drage ind i Pisa. Ønsker I at se dem drage af sted?

Vanna.

Ja.

Prinzivalle.

Kom hen til teltets indgang. *(Han slår forhænget til side, siger en befaling og gør et tegn med hånden. Han hører en dump og mægtig larm; fakler tændes; piske knalder; vogne sættes i bevægelse; hjordene brøler, bræger og stamper i jorden. Vanna og Prinzivalle, som står i teltets dør, ser det mægtige tog fjerne sig ved faklernes skin i den stjerneklare nat.)* Fra i aften vil Pisa ikke mere lide sult, takket være Jer. Byen bliver uovervindelig og vil i morgen juble i glædesrus over en lykke, som ingen mere håbede på. Er I tilfreds med det?

Vanna.

Ja.

Prinzivalle.

Lad os lukke teltet. Aftenen er endnu lun, men natten bliver kold … I er kommet uden våben? Uden en skjult gift?

Vanna.

Jeg har kun mine sandaler og denne kåbe. Tag den af mig, hvis I nærer frygt for en fælde.

Prinzivalle.

Det er ikke for mig selv, jeg er bange, men for Jer.

Vanna.

Jeg sætter disse menneskers liv højere end mit eget …

Prinzivalle.

Godt …. I har ret … Kom, her ser I min seng. Det er en krigers seng. Hård og uindbydende, snæver som en grav og Jer lidet værdig … Læg jer på disse vædder- og urokseskind, der ikke endnu ved, hvor en kvindes legeme er yndigt og elskeligt. Læg dette bløde skind under eders hoved … det er en los, som en afrikansk konge gav mig aftenen efter en sejr … *(Vanna sætter sig, tæt indhyllet i sin kåbe.)* Lyset skærer Jer i øjnene … Vil I, jeg skal sætte det bort?

Vanna.

Det er mig ligegyldigt.

Prinzivalle *(knæler ned for hende og griber hendes hånd med en undertrykt hulken)***.**

… Giovanna! *(Vanna letter sig i vejret og betragter ham forundret.)* Å Vanna … min Vanna! Også jeg plejede jo at kalde Jer således … Nu har jeg ikke kraft til at udtale det navn … Så længe har det været indesluttet i mit hjerte, at det ikke kan undslippe uden at sprænge sit fængsel … Det er selve mit hjerte, og jeg ejer kun det … enhver af dets stavelser rummer mit liv; og når

jeg udtaler det, er det mit liv, der svinder … Det var mig så fortroligt, jeg mente, jeg kendte det og frygtede det ikke længere; i årevis har jeg gentaget det hver dag og hver time som et mægtigt elskovsord, det, man må tage mod til sig for at nævne … om blot en eneste gang … over for hende, som det forgæves påkaldte. Jeg troede, mine læber havde taget form efter det, så de i den forventede stund kunne sige det så blidt, så ærbødigt, så dybt og ydmygt, at hun, der hørte det, ville forstå den fortvivlelse og kærlighed, som lå deri … Men se, i dag er det kun en skygge af sig selv. Det er ikke mere det samme navn. Jeg kender det ikke igen, nu, da det lyder fra min mund, kvalt af hulken og frygt. Al den skælvende glæde, den tilbedelse, jeg har lagt deri, lammer min kraft og dræber min stemme …

Vanna.

Hvem er I?

Prinzivalle.

I kender mig ikke? … Ak, hvor tiden, der svinder, udsletter selv det vidunderlige! Men dette vidunderlige var jeg ene om at se … Nå, måske er det bedst, at alt er glemt … da vil jeg ikke længere håbe … måske sørge mindre … Nej, jeg er intet for Jer, … kun en stakkel, der et øjeblik står ved sit livs mål … En ulykkelig er jeg, der intet forlanger, som ikke engang mere ved, hvad han skal forlange, der kun, før I går fra ham, ønsker at sige jer … hvis det da er muligt … hvad I har været for ham og hvad I vil være indtil hans sidste stund …

Vanna.

Kender I mig da? Hvem er I?

Prinzivalle.

Har I aldrig set ham, der nu stirrer på Jer, sådan som man i eventyrverdenen ser på sin glædes og sin tilværelses kilde? … som jeg aldrig turde håbe en dag at skulle se Jer.

Vanna.

Nej … jeg tror ikke …

Prinzivalle.

Ak … jeg var vis på, I intet mere mindedes … I var kun otte år, og jeg var ti, da jeg så jer for første gang …

Vanna.

Hvor dog?

Prinzivalle.

I Venedig. En søndag i juni. Min fader, den gamle guldsmed, bragte et perlehalsbånd til eders moder. Hun elskede perler … Jeg drev om i haven, og under en myrtehæk, tæt ved et marmorbassin fik jeg øje på Jer … En lille guldring var faldet i vandet … I sad ved randen og græd … Jeg dykkede ned i vandet, var lige ved at drukne, men jeg fik fat i ringen og satte den på eders finger … Så kyssede I mig og var henrykt …

Vanna.

Det var en lyshåret dreng, der hed Gianello … er du Gianello?

Prinzivalle.

Ja.

Vanna.

Jeg kunne ikke have kendt Jer igen … og forbindingen skjuler jo for eders ansigt … Man kan kun se øjnene …

Prinzivalle *(skyder forbindingen lidt til side)*.

Genkender I mig nu?

Vanna.

Ja … måske … det forekommer mig … I har endnu eders barnesmil … men I er såret og bløder …

Prinzivalle.

Å, mit sår er mig ligegyldigt … men ingen havde ret til at såre Jer …

Vanna.

Blodet trænger igennem … Lad mig lægge forbindingen bedre om … den ligger ikke fast … *(Hun ordner bandagen.)* I denne krig har jeg ofte plejet de sårede … Jo, jo, nu husker jeg det … Jeg ser haven for mig med dens granattræer, dens roser og laurbærtræer … Vi legede derude mangen dag, når solskinnet lå varmt over sandet …

Prinzivalle.

Tolv gange var det; jeg har talt efter … Jeg kunne nævne alle vore lege og hvert af eders ord …

Vanna.

Så en dag ventede jeg forgæves … for jeg holdt meget af Jer. I var alvorlig og blid som en lille pige og I behandlede mig som en ung dronning … I kom ikke mere …

Prinzivalle.

Min fader rejste bort med mig … han drog til Afrika … Der ovre fo'r vi vild i ørkenen … Senere blev jeg taget til fange af arabere, tyrkere eller spaniere … hvad det nu var! … Da jeg kom tilbage til Venedig, var eders moder død, haven ødelagt … Jeg havde tabt eders spor; dog fandt jeg det igen, for eders skønhed efterlod over alt et indtryk, som ikke glemtes.

Vanna.

I kendte mig straks, da jeg kom her ind?

Prinzivalle.

Om ti tusind kvinder som I var kommet til mig, alle iført samme klædning, alle lige skønne, … lig ti tusind søstre, som endog moderen kunne forveksle, … jeg ville dog have rejst mig, taget eders hånd og sagt: "Hende er det" … Det er besynderligt, ikke sandt, at et elsket billede således kan leve i éns hjerte … og eders var i den grad levende for mig, at det daglig forandredes som i det virkelige liv. Billedet fra i dag ud slettede det, som var i går … Det voksede, det blev skønnere; og årene smykkede det med alt det, de skænker en op blomstrende jomfru … Og da jeg nu så Jer, syntes jeg først, mine øjne bedrog mig … Min erindring var så trofast og så skøn! Men den havde været alt for langsom og bly … den havde ikke vovet at omgive eder med den skønhedsglans, som nu pludselig blændede mig … jeg var som én, der mindes en blomst, han en gang flygtigt så i en haves dæmrende lys, og som nu på én gang ser hundrede tusinde på en eng, der ligger badet i solskin … Jeg så atter den samme pande, øjnene, håret; jeg fandt atter dette elskede åsyns sjæl; men

hvor dets skønhed beskæmmede hint billede, der i talløse dage og måneder voksede i mit hjerte, hvis eneste lys i alle de mange år var et minde, som virkeligheden langt overgik!

Vanna.

Ja, I elskede mig, som man kan elske i den alder; men tiden og afstanden forskønner følelsen …

Prinzivalle.

Mændene siger ofte, at de har … eller har haft … kun én kærlighed i deres liv; og sjældent er det sandt … De smykker deres længsel eller deres ligegyldighed med den vidunderlige ulykke, som *de* føler, der er skabt for én stor elskov; og når én af disse med tomme ord, der på andres læber kun var klingende løgne, taler om den dybe og smertelige sandhed, som lægger hans liv øde, så har ordene ganske mistet deres alvor, fordi de lykkeligt elskende stadig fører dem i munden; og hun, der hører de inderlige og tit så sørgmodige ord, tillægger dem uvilkårligt den overfladiske og letfærdige mening, som de har imellem mændene.

Vanna.

Det gør ikke jeg. Jeg forstår denne kærlighed, som vi alle venter ved vort livs begyndelse, og som vi opgiver håbet om, fordi årene … skønt jeg jo ikke har gennemlevet mange - udslukker så meget i os … Men dengang I kom tilbage til Venedig og havde fundet mit spor, hvad skete da? … Var det da for sent? … I søgte ikke at gense hende, som I elskede så højt?

Prinzivalle.

I Venedig hørte jeg, at eders moder var død i fattigdom, og at I havde ægtet en toscansk adelsmand, den mægtigste og rigeste mand i Pisa, som kunne skænke eder en tilbedt dronnings lykkelige kår. Jeg havde kun en hjemløs eventyrers omflakkende tilværelse at byde Jer … Skæbnen selv fordrede af min kærlighed det offer, jeg bragte den … Men mangen gang har jeg kredset om denne by uden at vove mig ind i den, for ikke at falde for fristelsen til at gense Jer og for ikke at for styrre den lykke og kærlighed, som I havde fundet … Jeg lod dem tinge om mit sværd, førte to eller tre krige; mit navn blev berømt mellem lejetropperne … Jeg lod dagene gå uden mere at håbe noget, indtil Firenze sendte mig mod Pisa …

Vanna.

Hvor dog mændene er svage og feje, når de elsker! … Forstå mig vel: jeg elsker Jer ikke, og jeg kan ikke sige, om jeg måske kunne have elsket Jer … men i mit inderste oprøres selve kærlighedens væsen, når jeg ser en mand, som siger, han elsker mig lige så inderligt, som jeg måske kunne have elsket ham … når jeg ser ham stå så modløs over for sin kærlighed!

Prinzivalle.

Jeg havde mod … og der hørte større mod, end I tror, til at komme tilbage … - Men det var for sent …

Vanna.

Det var ikke for sent, da I forlod Venedig. Det er aldrig for sent, når det gælder den kærlighed, der fylder et helt liv. Den opgiver aldrig. Når den intet mere venter, så håber den endnu, når den er ophørt at håbe, kæmper den dog. Hvis jeg

havde elsket som i, så ville jeg … Å, man kan ikke sige, hvad man ville have gjort … men det ved jeg: uden kamp havde tilfældet ikke fravristet mig mit håb! … Dag og nat havde jeg forfulgt det. Å, jeg skulle ikke have bekymret mig om anden kærlighed eller anden lykke! … Jeg havde sagt til skæbnen: "Gør plads og lad mig komme frem!" Endog stenene havde jeg tvunget til at kæmpe for mig, og den, jeg elskede, skulle nok have hørt mig … og selv udtalt dommen over mig.

Prinzivalle *(griber Vannas hånd)***.**
Du elsker ham ikke, Vanna?

Vanna.
Hvem?

Prinzivalle.
Guido? …

Vanna *(trækker hånden til sig)***.**
Slip min hånd. Jeg har ikke givet Jer den. Jeg ser, mine ord er ikke tydelige nok. Da Guido ægtede mig, var jeg ene og næsten fattig. Når en kvinde er ene og fattig, bliver hun let et bytte for onde tunger, især hvis hun er smuk og ikke kan forstille sig. Guido agtede ikke på det; han havde tillid til mig, og denne tillid vandt mig. Han har gjort mig lykkelig … så lykkelig som man kan blive, når man har opgivet sine drømme … der måske var for tåbelige til at kunne gøres virkelige … I vil også se … jeg håber det næsten … at man kan være tilfreds uden at henleve sine dage i forventningen om en lykke, som ingen endnu har kendt … Nu elsker jeg Guido med en kærlighed, der vist nok er mindre sælsom end den, I

tror at nære; men til gengæld mere ligelig, mere trofast og sikker. Denne kærlighed er det, som livet har skænket mig; jeg var ikke blind, da jeg tog imod den; jeg vil ikke have anden, og hvis nogen dræber den, bliver det ikke mig … I har misforstået mig; har jeg sagt ord, der forklarer eders fejltagelse, så var det ikke om Jer, ikke om os, jeg talte. Det var om en kærlighed, som hjertet i sin første opvågnen aner, som måske er til, men som ikke er min og ikke eders, for I har ikke handlet som en sådan kærlighed ville have gjort …

Prinzivalle.

I dømmer hårdt, Vanna, og uden at vide alt, hvad jeg har lidt, alt hvad jeg har måttet gøre for endelig at hidføre denne lykkelige stund, som alle andre elskende ville misunde mig … Men selv om min kærlighed intet havde forsøgt, intet gennemkæmpet, så ved jeg kun alt for vel, at den er til, … jeg, som er dens offer, som bærer den her; jeg, hvis liv den fortærer og for hvem den dræber alt, hvad der udgør menneskenes hæder og glæde … Siden den har grebet mig, har jeg ikke gjort et skridt, ikke en bevægelse som havde andet mål end det, at nærme mig Jer … om end kun et øjeblik … for at høre min dom uden at skade Jer … Ak, tro mig, Vanna, … man tror jo gerne dem, som intet mere håber og intet forlanger … Se, I er ganske i mine hænder her i mit telt … jeg behøver kun at sige et ord, at udstrække armen for at besidde alt, hvad en dagligdags kærlighed kan besidde … Men I ved så godt som jeg, at den følelse, jeg taler om, fordrer noget ganske andet: derfor forlanger jeg, at I ikke mere tvivler på den … Denne hånd, som jeg tog, fordi jeg tænkte, I troede mig, den skal hverken mine læber eller mine hænder

mere berøre; men, Vanna, når vi nu skilles, for aldrig at gense hinanden, vær da i det mindste forvisset om, at jeg har omfattet Jer med en kærlighed, der kun lod sig standse af det umulige.

Vanna.

Netop fordi noget syntes den umuligt, håber jeg endnu at turde tvivle om den … Tro ikke, det ville have glædet mig at se den overvinde frygtelige hindringer, eller at jeg forlanger overmenneskelige beviser … Man fortæller, at i Pisa kastede en gang en kvinde én af sine handsker i løvegraven bag campanilen og bad sin elsker at hente den til hende. Han havde ikke andre våben end en ridepisk af læder. Alligevel gik han ned mellem løverne, tog handsken op, overrakte hende den knælende, gik bort uden et ord … og kom aldrig mere igen … Jeg synes, han var alt for svag, og da han havde sin ridepisk ved hånden, burde han have brugt den til at give hende, der således legede med en hellig følelse, en klarere og dybere forståelse af den virkelige kærligheds ret og pligter … Jeg forlanger altså ikke den slags beviser; jeg må blot tro Jer. Men for eders lykkes skyld … og for min også … ville jeg gerne tvivle … Der er i en kærlighed som eders noget helligt, der burde gøre selv den koldeste og dydigste kvinde ængstelig … Det er derfor, jeg vil kende eders handlinger, og jeg tror jeg ville være lykkelig over ikke i dem at finde noget, der bærer den dødelige og oftest så ulykkelige lidenskabs store tegn … Og jeg ville være næsten sikker på intet at finde, hvis I ikke nu hensynsløst havde kastet alt over bord: eders fortid og fremtid, eders liv og eders ære … alt hvad I ejer, … for at jeg

skulle komme en time under eders tag. Dette nøder mig til at sige, at I måske dog ikke tager fejl …

Prinzivalle.

Denne sidste handling er den eneste, som intet beviser.

Vanna.

Hvad mener I?

Prinzivalle.

Jeg vil hellere sige Jer sandheden. Da jeg bad Jer komme for i eders navn at frelse Pisa, ofrede jeg intet.

Vanna.

Det forstår jeg ikke. Har I da ikke forrådt eders fædreland? brændemærket eders fortid? … Har I ikke ofret eders fremtid? Er I ikke dømt til landflygtighed, ja måske til døden?

Prinzivalle.

For det første har jeg intet fædreland … Om jeg havde haft et, havde jeg næppe forrådt det, hvor stor end min kærlighed var … Men jeg er kun en lejesvend, tro så længe, man er tro mod ham, og som forråder, når han ser sig forrådt … Jeg er blevet falskelig anklaget af Firenzes kommissærer og ulovligt dømt af en republik af kræmmere, hvis handlemåde I kender lige så godt som jeg. Jeg vidste, jeg var fortabt. Hvad jeg i aften har gjort, vil ikke bringe mig i større fare, det vil måske frelse mig … hvis jeg endnu kan frelses af en uforudset hændelse.

Vanna.

Altså har I kun ofret mig såre lidt?

Prinzivalle.

Intet. Det er min pligt at sige Jer det … og jeg er glad over at få lejlighed til det …; for jeg vil ikke med en løgn købe et eneste af eders smil.

Vanna.

I har ret, Gianello, og dette er mig kærere end de skønneste kærlighedsbeviser … Du behøver ikke længere at bede om den hånd, der før undveg dig. Her er den …

Prinzivalle.

Ak! Jeg havde hellere set, at kærligheden havde erobret den! Men lad så være! … nu har jeg den, Vanna; jeg holder den i min, … ser dens perlemodersglans, indånder dens friske varme, beruser mig et øjeblik i alt for søde drømme; jeg knuger den til mig, åbner den, lukker den, … som om den kunne svare mig i de elskendes hemmelige sprog; og jeg dækker den med kys, uden at du drager den til dig … Du er ikke vred på mig, fordi jeg satte dig på så hård en prøve?

Vanna.

Jeg havde måske have gjort det samme, om jeg havde været i dit sted.

Prinzivalle.

Men vidste du, hvem jeg var, dengang du gik ind på at komme til mig her?

Vanna.

Ingen vidste det. Man hørte de mærkeligste rygter om fjendens anfører. Nogle mente, du var en skrækindjagende

olding; andre, at du var en ung prins af vidunderlig skønhed …

Prinzivalle.
Men Guidos fader, som havde set mig, fortalte dig intet?

Vanna.
Nej.

Prinzivalle.
Og du spurgte ham ikke ud?

Vanna.
Nej.

Prinzivalle.
Men da du kom herhen for i nattens mørke forsvarsløs at udlevere dig til en ukendt, … måske frastødende … barbar, da gyste du ikke tilbage? Dit hjerte bankede ikke af frygt?

Vanna.
Nej. Jeg måtte jo komme.

Prinzivalle.
Og da du så mig, blev du ikke bange?

Vanna.
Kan du ikke huske? Jeg så jo først intet på grund af din forbinding …

Prinzivalle.
Men siden, Vanna, da jeg tog den bort …?

Vanna.

Det er en helt anden sag, da vidste jeg jo allerede … Men dengang du så mig træde ind i teltet, hvad var da din hensigt? Ville du virkelig til det yderste misbruge vor fortvivlede stilling?

Prinzivalle.

Å … kan jeg sige, hvad min hensigt var! Jeg følte, jeg var fortabt, og ville, at alt skulle gå til grunde med mig. Og så hadede jeg dig for denne kærligheds skyld … Sikkert ville jeg have gjort det, om det ikke havde været dig … men alle andre end du havde været mig imod … og du måtte selv have været en anden end den, du er … Jeg svimler ved at tænke på det: Blot et ord, som var anderledes end netop det, du sagde, … blot en bevægelse, forskellig fra det, du gjorde … et Intet havde været nok til at bringe hadet til at blusse op og slippe vilddyret løs …! Men i samme øjeblik jeg så dig, så jeg tillige, at det var umuligt.

Vanna.

Det følte jeg, og derfor var jeg ikke bange: vi forstod hinanden uden ord … Det er forunderligt … jeg tror, jeg ville have handlet aldeles som du har gjort, hvis jeg havde elsket som du … Undertiden synes jeg, jeg er i dit sted, at det er dig, der hører til, og mig, der siger alt det, du har sagt mig ….

Prinzivalle.

Sådan går det også mig, Vanna; jeg følte straks, hvorledes den mur, som desværre skiller os fra alle andre væsener, blev fin og gennemsigtig, og jeg dykkede mine hænder og mine øjne ned i den som i en frisk bølge, og drog dem op rislende

af lys, af tillid og oprigtighed, som om jeg havde sænket dem ned i min egen samvittighed, i mit eget hjerte … Det syntes mig også, at menneskene forandredes, at jeg havde taget fejl af dem indtil denne dag … Især syntes det mig, jeg selv forvandledes: jeg trådte ud af et fængsel, hvor jeg længe havde været indespærret; portene åbnedes for mig, blomster og blade bøjede jernstængerne til side, stenene sank i jorden, og morgenens rene luft trængte ind til min sjæl og ombølgede min kærlighed ….

Vanna.

Også jeg forvandledes. Jeg undrede mig over at kunne tale med Jer, sådan som jeg har gjort fra det første øjeblik, for jeg er meget tavs. Aldrig har jeg talt således med nogen mand, undtagen med Marco, Guidos fader … og dog var det noget helt andet. Han har så mange drømme, som tager ham ganske fangen; og vi har kun talt sammen tre eller fire gange … I de andres øjne er der altid en attrå, som hindrer mig i at sige, jeg holder af dem og gerne ville vide, hvad der bor i dem … I dine øjne er der også en attrå, men ikke den samme; den sårer ikke, gør mig ikke bange. Jeg følte lige straks, at jeg kendte dig, uden at jeg huskede, jeg nogen sinde havde set dig ….

Prinzivalle.

Havde du kunnet elske mig, hvis min onde skæbne ikke havde ført mig for sent tilbage til dig?

Vanna.

Hvis jeg kunne sige, at jeg ville have elsket dig, … ville det så ikke allerede være at elske dig, Gianello? Og du ved lige så

godt som jeg, det ikke er muligt … Men vi sidder her og taler, som om vi var på en øde ø …. Hvis jeg stod ene i verden, gjorde det ikke noget, … men vi har alt for længe glemt, at en anden lider, mens vi her dvæler i lykkelige minder … Guidos sorg, da jeg forlod Pisa … hans bleghed, … angsten i hans stemme … Jeg kan ikke blive længere … det må snart være daggry, og jeg længes efter at vide … Men der kommer nogen, jeg hører dem uden for teltet; endog tilfældet har mere hjerte end vi. De hvisker ved indgangen … Hør hør … hvad er det?

Fjerde scene

De samme. ***Vedio****.*

Der høres hvisken og hurtige skridt uden for teltet, derpå Vedios stemme, som kalder.

Vedio *(udenfor)***.**
Herre!

Prinzivalle.
Det er Vedios stemme … Kom ind … hvad er det?

Vedio *(i teltets indgang)***.**
… Jeg har løbet så hurtigt … Flygt, herre, … det er på høje tid … Monsignore Maladura, Firenzes anden kommissær …

Prinzivalle.
Han var ved Bibbiena …

Vedio.
Han er vendt tilbage … han har seks hundrede mand med sig … det er florentinere … jeg så dem marchere op … Lejren er i

oprør … han medbringer befalinger … han erklærer Jer for forræder … han søger Trivulzio, og må ikke finde ham, før I kan …

Prinzivalle.
Kom, Vanna!

Vanna.
Hvor skal jeg hen?

Prinzivalle.
Vedio skal med to sikre mænd føre dig til Pisa.

Vanna.
Og hvad bliver der af dig?

Prinzivalle.
Det ved jeg ikke … det er jo ligegyldigt … Verden er stor, og jeg finder nok et tilflugtssted …

Vedio.
Ak herre, tag Jer i agt! … de har besat byens omegn; hele Toscana vrimler af spioner …

Vanna.
Kom til Pisa.

Prinzivalle.
Med dig?

Vanna.
Ja.

Prinzivalle.
Umuligt.

Vanna.
Om så kun for nogle dage ...! På den måde vil du undgå forfølgelserne ...

Prinzivalle.
Og hvad vil din mand sige?

Vanna.
Han ved så godt som du, hvad han skylder en gæst.

Prinzivalle.
Men tror han dig, når du siger ham ...?

Vanna.
Ja. Hvis han ikke troede mig ... men det er ikke muligt ... Kom!

Prinzivalle.
Nej.

Vanna.
Hvorfor ikke? Hvad frygter du for?

Prinzivalle.
Det er for dig, jeg er bange.

Vanna.
For mig er faren den samme, om jeg er ene, eller om du følger mig. Men for dig ængstes jeg. Du har lige frelst Pisa: nu må Pisa frelse dig ... Du drager derind under min beskyttelse; jeg indestår for dig ....

Prinzivalle.
Jeg følger dig.

Vanna.
Det er det største bevis, som din kærlighed skænker mig. Kom …

Prinzivalle.
Og dit sår?

Vanna.
Dit er meget alvorligere …

Prinzivalle.
Tænk ikke på mit … det er ikke mit første. Men lad mig se på dit … man skulle tro, at blodet … *(Han vil slå hendes kåbe til side.)*

Vanna *(standser ham og trækker kåben tættere sammen over brystet)***.**
Nej, nej … Gianello … vi er ikke længere fjender … Jeg fryser …

Prinzivalle.
Å, jeg glemte jo, at du er næsten nøgen … og udsat for nattens kulde! hvor jeg er en barbar, der har forlangt det således! … Men de store kister her er fulde af krigsbytte; se, her er kjoler af guld, brokade, … fløjlskåber …

Vanna *(tager på lykke og fromme nogle tørklæder, som hun kaster om sig)***.**
Nej, dette er nok … vi må skynde os at frelse dig … kom, luk teltet op for mig …

(Prinzivalle går hen til teltets forhæng og slår det helt til side. Vanna følger efter. En dump larm og en glad kimen af fjerne kirkeklokker trænger pludselig igennem nattens stilhed, og gennem teltåbningen ser man i baggrunden det oplyste Pisa, der med sine mange glædesblus udsender et mægtigt ildskær i den endnu mørke nat.)

Prinzivalle.

Vanna! Vanna! … Se her!

Vanna.

Hvad er det, Gianello? … Det er glædesblus, de har tændt for at fejre dit værk! … Murene gløder af skinnet, fæstningsvoldene står i flammer, campanilen brænder som en lykkelig fakkel … Alle tårnene funkler stjernerne i møde … Gaderne danner lysveje på himlen; jeg genkender deres løb og kan følge dem deroppe, som jeg i morges fulgte dem på stenfliserne … Se piazzaen dér med sin domkirke af ild; og Campo Santo, der ser ud som en skygge-ø … Man skulle tro, at livet havde følt sig undergangen nær og nu skynder sig at vende tilbage; det vælder frem mellem stenene, bruser op over murene, strømmer ud over sletten, iler os i møde og kalder på os …. Hør dog, … hører du ikke råbene og den grænseløse jubel, der svulmer som et hav, og klokkerne der synger som på min bryllupsdag? … Å, jeg er alt for lykkelig, og dobbelt lykkelig fordi denne lykke skyldes ham, der har elsket mig højst af alle! … Kom, min Gianello. *(Giver ham et kys på panden.)* Tag det eneste kys, jeg kan give dig …

Prinzivalle.

Ak, Giovanna! … Det er endnu skønnere end det, min kærlighed drømte om! … Men, hvad er det? Du vakler og kan

næppe holde dig oppe … Kom, støt dig til mig; læg din arm om min hals …

Vanna.

Å, det er intet … lad os gå … det overvældede mig … jeg har forlangt for meget af en kvindes kræfter … Støt mig, løft mig, for at intet skal forhale min første lykkelige vandring … Nej, hvor natten dog er skøn med dens dæmrende morgenrøde! Lad os skynde os, tiden iler! … Vi må nå Pisa før glæden er slukket …

(De går bort arm i arm.)

Tredje akt

En festsal i Guido Colonnas palads … Mægtige vinduer, rækker af marmorsøjler, draperier osv … I mellemgrunden til venstre en stor terrasse, hvis rækværk bærer blomstervaser, og hvortil der udefra fører en dobbelt trappe op. Midt i salen mellem søjlerne fører brede marmortrin op til nævnte terrasse, hvorfra man ser ud over en del af byen.

Første scene

***Guido**, **Marco**, **Borso** og **Torello** kommer ind.*

Guido.

Jeg har handlet, som I har ønsket, … som hun har ønsket, som alle har ønsket; nu byder retfærdigheden, at *min* vilje sker. Jeg har tiet; jeg har skjult mig og holdt mit åndedræt tilbage, som den feje gør, medens tyvene plyndrer hans hus … Og jeg har været hæderlig i min fornedrelse! I har gjort en samvittighedsfuld købmand ud af mig! … Se, dagen gryer … Indtil nu har jeg forholdt mig stille. Vejet og beregnet min skam. Jeg måtte opfylde forpligtelserne. Betale alle eders fødevarer. Køberen havde jo ret til de sidste minutter af denne herlige nat! Å … det var ikke for dyrt for så meget korn, så meget kød … og alle grøntsagerne! … Nu har *jeg* betalt og I har spist … Nu er jeg fri. Jeg er atter herre her; jeg rejser hovedet igen og ryster skammen af mig.

Marco.

Min søn, jeg ved ikke, hvad du har i sinde at gøre, men ingen har ret til at blande sig i en sorg som din … Og heller ingen kan lindre den. Den store lykke, den har skænket os, og som til alle sider omgiver dig, selve denne lykke … det forstår jeg så godt … kan kun gøre dine første tårer mere brændende … Nu, da byen er frelst, er vi andre nær ved at beklage den frelse, som har kostet dig så meget; og uvilkårligt bøjer vi hovedet over for ham, som så uretfærdigt bærer hele byrden … Og dog: hvis vi atter oplevede dagen i går, måtte jeg atter handle, som jeg har handlet, udpege de samme ofre og opfordre til den samme uretfærdighed. For den, som ønsker at være retfærdig, tilbringer hele sit liv med at træffe et sørgeligt valg mellem de forskellige uretfærdigheder, der møder ham … Jeg forstår ikke at vælge mine ord; men hvis min røst, som du fordum elskede, endnu en sidste gang kan nå det hjerte, der stedse lyttede til den, så beder jeg dig, min søn, følg ikke blindt vredens og sorgens første indskydelser! … Vent i det mindste til det farlige øjeblik er forbi, hvor vi udtaler ord, der ikke kan tilbagekaldes … Vanna kommer nu hjem … Døm hende ikke i dag, stød hende ikke fra dig, gør intet uopretteligt … for alt hvad man gør, og alt hvad man siger i en overvældende sorg er så smertelig uopretteligt! … Vanna kommer tilbage … fortvivlet. Bebrejd hende ikke noget. Modtag hende ikke, hvis du ikke føler dig stærk nok til at tale til hende, som du ville have gjort, om hun for længst var vendt tilbage. For os stakkels mennesker, som er de store begivenheders legetøj, … for os er der så megen godhed, retfærdighed og klogskab i nogle øjeblikkes tøven! … Og de

eneste ord, der har vægt, og som man burde tænke på, når smerten gør os blinde, er de, man udtaler, efter at man har forstået, … når man har tilgivet og atter elsker.

Guido.

Har I mere at sige? … Godt! … For her er ikke tiden til honningsød tale, den narrer ikke nogen mere … Jeg har endnu en sidste gang ladet dig tale ud, for jeg ville høre, hvad din visdom havde at byde mig til gengæld for mit liv, som den så godt har vidst at ødelægge … Det er altså det, den skænker mig! … Vente, lide, glemme, tilgive og græde! … Nej, siger jeg! Det er for lidt! Hellere vil jeg ikke handle klogt, og jeg forlanger andet end ord for at kunne ryste skammen af mig. Hvad jeg vil gøre, er ganske simpelt. For nogle år siden ville du selv have foreskrevet mig det … En mand har taget Vanna: Vanna tilhører ikke mig, så længe denne mand er i live. Jeg følger andre regler end dem, der styrer verber og adjektiver. Jeg følger den store lov, der behersker enhver mand, hvis hjerte endnu lever … Pisa har nu fået noget at spise og at forsvare sig med. I har fået våben: nu vil *jeg* have, hvad der tilkommer mig. Fra i dag at regne tilhører soldaterne mig, i hvert fald de bedste … dem jeg har hvervet og betalt af min egen pung. Jeg skylder ikke Pisa noget, og jeg fordrer tilbage, hvad mit er. Folkene er atter eders, når de har udført, hvad jeg har ret til at forlange … For øvrigt er min beslutning denne: Vanna tilgiver jeg … eller vil jeg tilgive, når *han* ikke er mere … Hun er blevet ført bag lyset; hun har handlet i frygtelig forvildelse, men … når alt kommer til alt … heltemodigt. Skændigt har de benyttet sig af hendes medlidenhed og sjælsstorhed … Vel! Dette kan, om ikke

glemmes, så dog begraves så godt, at kærligheden, der søger det, ikke mere finder det … Men der er én, som jeg ikke længere kan se uden med skam og rædsel … Der er her en mand, hvis eneste mission var at lede og beskytte en stor og ren lykke; han er blevet dens fjende og dens undergang. I vil få noget frygteligt at se, noget uhørt … og dog retfærdigt: en søn, som i en verden, der i øjeblikket er bragt ud af sine fuger, dømmer sin egen fader, forbander, fornægter ham; jager ham fra sig, foragter ham … hader ham!

Marco.

Min søn, forband kun mig, når du blot vil tilgive hende. Hvis den heltemodige handling, som frelste så manges liv, i dine øjne er en utilgivelig fejl, så falder hele skylden på mig … heltemodet er de andres … Mit råd var godt, men let at give, eftersom jeg intet ofrede. I dag, da det berøver mig det, der er mig kærest, synes det mig endnu bedre. Du har dømt, som din samvittighed bød det … som jeg selv ville have dømt, om jeg havde været mindre til års. Jeg går, mit barn, du skal ikke se mig mere; jeg forstår, at synet af mig volder dig smerte; men jeg håber at kunne se dig uden at blive set … Og når jeg nu går bort uden håb om at leve til den stund, da du vil tilgive mig det onde, jeg har gjort dig … for jeg har selv levet og ved, at tilgivelsen er sen, når man som du står midt i livet … når jeg nu således går min vej, berøvet alt, hvad andre kan misunde mig, lad mig da i det mindste være vis på at tage alt dit had, dit nag og alle dit hjertes bitre minder med mig, og lad intet blive tilbage til hende, som snart kommer … Kun om ét beder jeg dig: Lad det endnu en gang være mig forundt at se hende kaste sig i dine arme! … Så vil jeg gå herfra uden at

klage og uden at beskylde dig for uretfærdighed … I al vor menneskelige jammer er det godt, om den, der er ældst, tager så meget, han kan, på sine skuldre … fordi han jo kun har få skridt tilbage, inden byrden bliver taget fra ham. *(Under Marcos sidste ord har man allerede hørt en forvirret og brusende larm. I den tavshed, der nu følger hans tale, tager larmen til, kommer nærmere, bliver tydeligere. Først skelner man en forventningsfuld mumlen, derpå fjerne jubelråb af en menneskesværm, der er i bevægelse. Snart hører man mellem al denne forvirrede støj stadig tydeligere det tusind gange gentagne råb:* Vanna! Vanna! Vor Monna Vanna! … Hil Monna Vanna! Vor Monna Vanna! Vanna! Vanna! Vanna! … *Marco iler op mod søjlegangen, som vender ud mod terrassen:)* Det er Vanna! … Hun kommer tilbage! … Hun er her allerede! … Hør, hvor de jubler hende i møde … Hør! … *(Borso og Torello følger ham ud på terrassen, mens Guido, der bliver ene tilbage, læner sig op mod en af søjlerne og ser ud i det fjerne … Under slutningen af denne scene tiltager råbene uden for og kommer hastigt nærmere.*

Marco.

Se, hvor torvet … hvor træerne, gaderne og vinduerne vrimler af hoveder og vinkende arme! … Man skulle tro, at fliserne, bladene, tagstenene havde forvandlet sig til mennesker! … Men hvor er dog Vanna? … Jeg ser kun en sky, som deler sig og atter trækker sig sammen! … Borso, mine stakkels øjne svigter min kærlighed … alderen, tårerne, frygten blinder dem … de kan ikke finde den eneste, de søger! … hvor er hun? … Ser du hende? … Til hvilken side skal jeg gå for at møde hende?

Borso *(holder ham tilbage)*.

Nej, gå ikke derned … mængden er alt for tøjlesløs … kvinder og børn bliver revet omkuld og trådt ned … Desuden er det til ingen nytte: Vanna vil være her, før I kan … Men dér er hun; hun kommer herhen imod os … Hun løfter hovedet … hun har set os … hun går hurtigere … hun ser herop og smiler …

Marco.

I har altså fået øje på hende, og jeg kan ikke se hende! Ak, mine øjne er næsten døde og skelner intet! … For første gang forbander jeg min alderdom, der lærte mig så meget for at skjule dette for mig! Men ser I hende, så sig mig, hvordan hun er? … Ser i hendes ansigt?

Borso.

Hun er strålende glad … hendes ansigt lyser over den jublende mængde …

Torello.

Men hvem er dog den mand, som går ved hendes side?

Borso.

Det ved jeg ikke. Jeg kender ham ikke … hans ansigt er dækket …

Marco.

Hør den vilde jubel! … Hele paladset ryster, og blomsterne i de store vaser falder ned … Det er, som marmorfliserne hævede sig under vore fødder for at rive os med i den glæde, der udfolder sig for os! … Å, jeg begynder at skimte …

mængden har nået gitteret … jeg ser den pludselig skilles på torvet …

Borso.

Ja! Sværmen deler sig foran Vanna, efterhånden som hun skrider frem, for at danne en kærligheds- og æresvagt om hende … De kaster blomster til hende, … palmer, smykker … mødrene rækker armene ud mod hende, for at hun skal røre ved børnene; og mændene kaster sig til jorden for at kysse stenene, hvor hendes fødder har trådt … Se, hvor de nærmer sig … de er ude af sig selv … hvis de kommer op ad trappen, river de os over ende … Nå, til al lykke iler vagten til fra alle sider for at spærre indgangene … jeg vil give befaling til at holde folket til bage og lukke gitrene, hvis det endnu er tid …

Marco.

Nej! Nej! Lad glæden have frit løb her, som den har det i deres hjerter … Lad dem kun i deres overstrømmende følelse rive alt omkuld! … De har lidt så længe, at deres befrielse bryder enhver skranke! … Ak, mit stakkels, gode folk! … Jeg er selv glædedrukken og skriger op som du! Vanna, … min Vanna! Er det dig, jeg ser dernede ved foden af trappen? … *(Han vil hastigt ile Vanna i mode, men Borso og Torello holder ham tilbage.)* Kom her op, Vanna, kom! … De holder mig tilbage her … De er bange for glæden! … Kom, Vanna, kom, skønnere end Judith og renere end Lucretia … Kom, Vanna, træd frem mellem blomsterne! … *(Han iler hen til marmorvaserne og afriver håndfulde af blomster, som han kaster ned for foden af trappen.)* Også jeg har blomster for at fejre livet! … Også jeg har liljer,

roser og laurbær til at krone sejren! *(Jubelen bliver endnu vildere.)*

Anden scene

De samme. ***Prinzivalle****.* ***Vanna****.*

Vanna, fulgt af Prinzivalle, kommer til syne oppe på trappen og kaster sig i Marcos arme. Folkesværmen myldrer op over trappen, terrassen og søjlegangene, men holder sig dog i en vis afstand fra den gruppe, der dannes af Vanna, Prinzivalle, Marco, Borso og Torello.

Vanna *(idet hun kaster sig i Marcos arme)***.**
Fader, hvor jeg er lykkelig!

Marco *(omfavner hende inderligt)***.**
Også jeg er lykkelig, min datter, fordi du kommer tilbage til os! … Lad mig se på dig, mens jeg kysser dig … du er jo mere strålende, end om du vendte tilbage fra Himlens kilder, som jubler over dit indtog! … og vor skrækkelige fjende har ikke kunnet forjage glansen fra dine øjne, smilet fra dine læber …

Vanna.
Fader, jeg må sige dig … Men hvor er dog Guido? … Jeg må allerførst berolige ham … Han ved endnu ikke …

Marco.
Kom, Vanna, han er her … kom … mig støder han bort, og det er måske kun retfærdighed; men dig vil han tilgive din højhjertede brøde, og jeg vil føre dig i hans arme, for at min sidste bevægelse og mit sidste blik kan finde jer forenede i kærlighed.

(I dette øjeblik gør Guido et skridt hen imod Vanna … Hun vil tale og gør en bevægelse for at kaste sig i hans arme, men Guido standser hende og støder hende fra sig.

Guido *(i en kort, skarp og bydende tone til dem, der omgiver ham)***.**
Gå! … Lad os ene!

Vanna.
Nej, nej! … I må alle blive her! … Guido, du ved jo ikke … Du skal høre det, alle skal høre det … jeg vender tilbage til dig … uberørt, Guido, og ingen kan …

Guido *(afbryder hende, støder hende bort og hæver stemmen, efterhånden som vreden får magt over ham)***.**
Du! … kom mig ikke nær! … *(Går op mod mængden, som er begyndt at trænge ind i salen, men som nu viger tilbage for ham.)* Har I hørt det … jeg beder jer gå og lade os ene. Hjemme hos jer selv er i herrer; *jeg* er herre her. Borso og Torello, hent vagten! … Å, jeg forstår jer godt! … I er lystne efter et skuespil oven på den store fest! … Men I får det ikke, det er ikke for jeres mund … dertil er I ikke værdige! … I har jo brød og vin; jeg har betalt for jer alle. Hvad venter I da på? … Det er vel ikke for meget forlangt, at I lader mig ene om min sorg … Bort med jer, gå! Gå hen og spis og drik! … Jeg har andre bekymringer, og I skal ikke få mine tårer at se … Bort med jer, siger jeg! *(Mængden spreder sig stille og forsvinder lidt efter lidt.)* Der er endnu nogle, der tøver? … Så gå dog! … *(Griber heftigt sin fader i armen.)* Du også! … du først og fremmest, for det hele er jo din skyld! … Og du skal ikke se mig fælde tårer! Jeg vil være ene, mere ene end i graven, for endelig at erfare det, jeg bør vide! *(Opdager Prinzivalle, som ikke har rørt sig.)* Og I? …

Hvem er I, der står dér som en tilsløret billedstøtte? Er I skammen eller døden, der venter? … Har I ikke forstået, I skal gå? … *(Griber en af vagtens hellebarder.)* Skal jeg da jage jer ud med hellebarden? … I griber til jert sværd? … Jeg har også et; men det skal ikke bruges mod jer … kun mod én mand, en eneste … og han … Men hvad betyder de bind, der dækker jert ansigt? … Jeg er ikke oplagt til at more mig over en maske … Hvorfor svarer I ikke? … Jeg vil vide, hvem I er … Vent kun! *(Han nærmer sig Prinzivalle for at rive klædet bort fra hans ansigt, men Vanna kaster sig imellem dem og standser ham.)*

Vanna.

Rør ham ikke!

Guido *(standser forundret)***.**

Vanna! … Du, Vanna! … hvorfra får du denne styrke?

Vanna.

Det er ham, som har frelst mig.

Guido.

Ha ha! Så han har frelst dig! … han har frelst dig efter … da det var for sent! … Der har han udført en smuk dåd! … Det havde været bedre …

Vanna *(febrilsk)***.**

Men lad mig dog forklare dig … Guido, jeg beder dig så bønligt om at høre mig! Han har frelst mig, siger jeg dig, skånet mig, æret mig … han har ikke rørt mig … ingen har rørt mig … Han kommer her under min beskyttelse … jeg har givet mit ord … dit ord … vort ord … Jeg vender tilbage til dig

lige så ren, som jeg forlod dig … Vent dog, til din vrede … Lad mig sige dig … du har intet at frygte … han er mere værd end alle os andre … han har ikke sagt et ord, ikke gjort en bevægelse, som ikke var …

Guido.

Men hvem er det? Hvem er han?

Vanna.

Prinzivalle.

Guido.

Hvem … han? … Hvad, Prinzivalle … han?

Vanna.

Ja, ja; han er din gæst. Han stoler på dig … Han har frelst os.

Guido *(står et øjeblik bestyrtet og udbryder derpå med voksende heftighed og en ophidselse, som ikke tilader Vanna at afbryde ham)***.**

Min Vanna! … dette falder omsider som en mild dug fra høje himle! Å, Vanna, min egen Vanna! … Du er stor, og jeg elsker dig, og nu forstår jeg det endelig! … Ja, du havde ret: Når det måtte gøres, så kunne det kun gøres således! Å, jeg forstår din list, som har sejret over hans forbrydelse! Men jeg vidste ikke, jeg havde ikke forudset … en anden ville have dræbt ham, som Judith dræbte Holofernes … Men hans forbrydelse er større end Holofernes' og kræver en større hævn … du måtte føre ham midt ind iblandt hans ofre, der nu bliver hans bødler … Du har vundet en glimrende sejr! … Han fulgte dine kærtegn lige så ømt og kælent som lammet, der løber efter en blomstergren! … Hvad betyder vel kærtegn, der gives af had!

… Og nu er han gået i fælden … Du havde ret: det havde ikke været nok at dræbe ham, da I var ene i hans telt efter den frygtelige forbrydelse; tvivlen var blevet tilbage i os; vi havde jo ikke set det … Alle har kendt den skændige overenskomst; lad nu alle høre, hvad det koster at forbryde sig mod vor menneskelige natur … Men hvordan var dette muligt for dig? … Det er den største triumf, som kvindeære … Å, de skal vide det straks! *(Løber ud på terrassen og råber af alle kræfter.)* Prinzivalle! Prinzivalle! vi har ham, vor fjende!

Vanna *(klamrer sig til ham og søger at holde ham tilbage)***.** Nej, nej, hør mig, … det er ikke som du tror … Guido, jeg beder dig så bønligt … nej, Guido, du tager fejl …

Guido *(river sig løs og råber endnu højere)***.** Slip mig; lad mig … de skal alle vide det … *(Kalder på mængden.)* Nu må og skal I komme tilbage! … Du også, fader, som stikker dit grå hoved frem mellem søjlerne der henne for at lure på min skæbne, som ventede du, at en gud skulle komme og gøre godt igen, hvad du har forbrudt … og atter give os fred! … Kom! I skal høre om freden og om et stort under! … Selv stenene skal se og høre det, der nu skal ske … Jeg kryber ikke længere i skjul og behøver ikke mere at skamme mig! Efter dette vil jeg føle mig renere end den reneste og lykkeligere end de, der intet har mistet! … Nu kan I juble over min Vanna! Jeg hylder hende som I og højere endnu end I! *(Skubber dem, der stimler sammen på terrassen, ind i salen.)* Denne gang skal I få noget at se! … Der er dog retfærdighed til! Jeg vidste det jo nok, men jeg troede ikke, den ville vise sig så hurtigt! … Jeg tænkte, jeg skulle vente på

den i lange, lange år … at jeg skulle tilbringe mit liv med at lure på den over alt, på korsvejene, i skovene, på gaden … og så er den pludselig her i salen, lige for mig, for os alle … på selve disse fliser! … Ved hvilket mirakel er det sket? … Det vil vi få at høre; det er Vanna, der har ført den til os, for at der kan ske den fyldest … *(Til Marco, idet han griber ham i armen.)* Ser du den mand der?

Marco.

Ja. Hvem er det?

Guido.

Du har dog set ham før; du har endda talt med ham, … du, hans villige budbringer! … *(Prinzivalle drejer hovedet om mod Marco, som genkender ham.)*

Marco.

Prinzivalle!

(Bevægelse mellem mængden.)

Guido.

Ja vist! Det er virkelig ham, ham selv … Kom kun nærmere, … se på ham, tal til ham, ræk ham hånden: måske har han et nyt budskab til os … Havde jeg ikke ret, da jeg lovede jer et mirakel! Kom nærmere, vær ikke bange: han løber ikke bort … men luk portene godt! … det manglede blot, at endnu et mirakel skulle tage ham fra os! … Straks vil vi dog ikke lægge hånd på ham … lad os skåne ham for så meget des længere at have fornøjelse af ham! … Ak, mine stakkels brødre, I, som han så længe har pint; som han ville hugge ned; I, hvis hustruer og børn han havde solgt … se på ham, der står han;

han er min, eders, vor, siger jeg Jer! Og dog har I ikke lidt som jeg … Om et øjeblik er han i jeres magt. *(Vender sig mere direkte til mængden.)* … I skal være vidner alle sammen. Det hele må stå os klart … Har I også virkelig fattet dette vidunderlige heltemod? … Denne mand har krænket Vanna. Jeg havde intet at sige. I ville det alle, … og I solgte hende … Jeg fordømmer ingen; sket er sket; I havde ret til at foretrække livet for min stakkels lykke … Men hvad ville I have gjort for atter at kalde kærligheden til live? … I har forstået at dræbe den, men hvem vækker den atter op fra de døde? … Jo, jeg skal sige jer det: Vanna har gjort det! … hun har handlet bedre end Lucretia og Judith! … Judith dræbte Holofernes; Lucretia sig selv … Å, det var sandelig alt for let! … Vanna dræber ingen i et vel tillukket telt; men hun bringer os selve det levende sonoffer, folkets sonoffer … For vi må alle være med til at hævne den skændsel, der er overgået os … Hvordan har dette været muligt for hende? Vi vil høre det af hendes egen mund …

Vanna.

Ja, I skal få det at høre, men det er ganske anderledes end I tror! …

Guido *(afbryder Vanna og går hen til hende for at omfavne hende)***.**

Lad mig først kysse dig, for at alle kan se …

Vanna *(støder ham heftigt fra sig)***.**

Nej, nej, nej, ikke endnu! … Nej, nej, … aldrig mere, hvis du ikke vil høre på mig! Jeg siger dig, Guido, det gælder her en sandere ære og en anden lykke end den, der forvirrer din forstand! … Å, jeg er lykkelig over, at du har kaldt dem alle

tilbage! De vil måske høre på mig, før du hører mig; de vil måske forstå mig, førend du forstår mig … Jeg siger dig, Guido, dine kærtegn vil jeg ikke modtage, så længe du ikke ved …!

Guido *(afbryder hende og holder hende fast)***.**
Snart, snart får jeg jo alt at vide; men lad mig først …

Vanna.
Så hør mig dog! … Aldrig har jeg løjet; men hvad jeg i dag siger, er den dybe sandhed, den, man kun siger én gang, og som dræber eller skænker livet … Hør mig da, Guido, og se nu på mig, hvis du ikke har set på mig før denne stund, … den første og den eneste, hvor du vil kunne elske mig, som jeg vil elskes … Jeg taler nu til dig i vor kærligheds navn, i navnet af alt, hvad du er for mig, og hvad jeg er for dig … Forsøg at tro, hvad der ikke er til at tro: Den mand dér har ikke krænket mig … jeg var i hans magt, I havde jo udleveret mig til ham. Men jeg vender tilbage fra hans telt, som kom jeg fra en broders hus … Han har ikke rørt mig.

Guido.
Og hvorfor ikke?

Vanna.
Fordi han elsker mig!

Guido.
Å, det var altså det, du havde at sige os! … Det var miraklet! Ja … ja, allerede dine første ord lod mig ane noget, jeg ikke forstod … men det var kun som et glimt; jeg agtede ikke på

det … Jeg troede, skrækken, forvirringen og tummelen … men nu må jeg have fuld klarhed … *(Hans stemme bliver pludselig roligere.)* Nå, så den mand dér har altså ikke besiddet dig … skønt han havde dig ene og næsten nøgen i sit telt hele natten igennem?

Vanna *(stærkt)***.**

Nej!

Guido.

Han har ikke rørt dig, ikke kysset dig? …

Vanna.

Jeg gav ham kun et kys på panden; det gav han mig igen …

Guido.

På panden! på panden! … Se på mig, Vanna! … Ser jeg ud som en mand, der lader sig alt binde på ærmet? Siden hvornår …? Nej, jeg vil intet sige … jeg vil ikke endnu uhjælpeligt styrte os begge i ulykke … Jeg fatter ikke din hensigt, men hvis det er denne skrækkelige nats vanvid, der forvirrer din eller min forstand …

Vanna.

Det er ikke vanvid, det er sandhed …

Guido.

Sandhed! … Gode Gud, det er jo kun den, jeg søger! … Men den må dog være nogenlunde menneskelig! … En mand attrår dig så højt, at han forråder sit land, … at han sælger alt hvad han ejer og har for en eneste nat, … at han for stedse styrter sig i ulykke, i ulykke og elendighed, … at han gør, hvad aldrig

nogen før har gjort, så han er bandlyst over hele jorden. Og denne mand, der har dig hos sig … ene og nøgen i sit telt, … som kun har denne ene nat … købt for en sådan pris … den mand skulle lade sig nøje med et kys på panden og umage sig herhen for at bilde os det ind? … Nej, … man må ikke forlange for meget og ikke alt for længe drive spot med ulykken! … Hvis det var alt, hvad han begærede, behøvede han ikke at lade vort folk gennemleve en sådan nat, og mig pines af en fortvivlelse, som har gjort mig ti år ældre og næsten gal. Ha ha! hvis han kun ville have et kys på panden, så havde han kunnet frelse os uden at martre os således! … Så kunne han have vist sig som en befriende gud … Men det er ikke på den måde, man beder om et kys på panden! … Vi ser bedst sandheden af vore smertensskrig og vor fortvivlelse … Dog, jeg vil ikke dømme, for det er mig selv, det gælder, og jeg ser ikke klart her. Men de andre skal dømme og svare for mig! *(Vender sig til mængden.)* … Har I hørt alt? … Jeg ved ikke, hvorfor hun taler sådan til os … men hvad hun har sagt, er sagt; og nu må I dømme … I … I må da tro hende, siden hun har frelst jer! … Sig os, tror I hende? … Jeg beder alle, som tror hende, træde frem og komme herhen for at vidne mod den menneskelige fornuft! … Jeg kunne nok lide at se, hvordan de ser ud! … *(Marco træder alene frem, og man hører kun en forlegen og ubestemt mumlen blandt mængden.)*

Marco *(frem midt på scenen)***.**

Jeg tror hende.

Guido.

Du er deres medskyldige. Men de andre, alle de andre? … Hvor er de? … *(Til Vanna.)* Forstår du? … De, som du har frelst, frygter latteren, der ville fylde salen, … selv de, der mumlede, vil ikke vise sig …. Og jeg, jeg skulle …?

Vanna.

Af dem forlanger jeg det ikke. Men du må tro mig, hvis du elsker mig …

Guido.

Ja, jeg skal være til nar, fordi jeg elsker dig!

Vanna.

Se mig i øjnene, Guido … hele min alvor, hele min ærlige hengivenhed, … alt, hvad jeg skylder dig, lægger jeg i dette sidste blik …: Den mand har ikke ejet mig! … Det er den rene sandhed.

Guido.

Det er godt, meget godt! … Nu ved jeg da alt … Ja, det er sandhed, eller rettere: det er kærlighed. Jeg forstår det nu … du ville frelse ham … Hvor dog en nat har kunnet forvandle en kvinde, som jeg har elsket så højt! … Men på den måde frelser du ham ikke! *(Hæver stemmen.)* Hør mig … alle! for sidste gang! … Jeg vil aflægge en ed! … Endnu klamrer jeg mig fast til randen af en afgrund, hvor jeg ikke øjner nogen bund. Men kun et øjeblik …, og mine hænder må slippe deres tag … Der for har jeg ingen tid at spilde … Hører I mig? Kom nærmere, om det behøves; min stemme begynder at svigte mig … I ser den kvinde og den mand dér … det er afgjort, at

de elsker hinanden … vel! (husk på, jeg vejer hvert ord lige så omhyggeligt, som man ved en døendes seng vejer lægemidlet) … jeg giver dem lov at gå frit herfra, uden at noget ondt tilføjes dem; og de kan tage med sig, hvad de ønsker … gør plads for dem og kast blomster til dem, om I har lyst … de kan gå, hvorhen deres kærlighedsvanvid fører dem! … Men først skal denne kvinde, som fordum var min, sige mig sandheden, den eneste mulige sandhed, den som er alt, hvad jeg endnu elsker hos hende, og som hun skylder mig … Forstår du, Vanna? … Har den mand besiddet dig? Ja eller nej. Svar mig; det er alt, hvad jeg forlanger … Det er ingen prøve og ingen fælde. Jeg har svoret … de er alle vidner.

Vanna.

Jeg har talt sandhed. Han har ikke rørt mig.

Guido.

Det er godt! Du har talt; du har dømt ham. Der er intet mere at gøre! … Jeg vågner atter. *(Nærmer sig vagten og peger på Prinzivalle.)* Den mand dér tilhører mig. Grib ham, bind ham, før ham ned til de dybeste fangeceller, som er her lige under os. Jeg går med derned, *(Til Vanna.)* Du ser ham ikke mere. Men jeg skal meddele dig den endelige sandhed, som hans sidste ord nu snart vil røbe os.

Vanna *(kaster sig ind mellem vagten, som vil gribe Prinzivalle)***.**

Nej, nej, mig tilhører han! … Jeg har løjet … løjet har jeg! Jeg har været hans! Jeg har været hans! *(Skyder vagten til side.)* Gå til side, I andre, I rører ikke, hvad mit er! Mig alene tilhører han! Og jeg vil, at kun mine hænder … Usselt, lavt tog han mig! Ja, han har taget mig!

Prinzivalle *(søger at overdøve hendes stemme)*.

Hun lyver! hun lyver! hun lyver for at frelse mig, men ingen pinsler …

Vanna.

Ti stille! *(Vender sig mod folket.)* Han er bange! *(Nærmer sig Prinzivalle som for at binde hans hænder.)* Giv mig reb, lænker og håndjern! Nu, da min vrede har fået frit løb, forlanger jeg at kneble ham, at lænke ham. *(Sagte til Prinzivalle, mens hun binder hans hænder.)* Ti kun stille! han frelser os! … Ti kun stille! han fører os sammen … jeg er din, jeg elsker dig! Lad mig lægge lænkerne på dig … jeg vil være din vogterske … jeg vil befri dig … så flygter vi. *(Råber, som om hun ville tvinge Prinzivalle til tavshed.)* Ti stille! *(Til mængden.)* Han beder sagte for sit liv! *(River forbindingen af Prinzivalles ansigt.)* Se på hans ansigt! Det bærer endnu mærker af denne skrækkelige nat! *(Åbner sin kåbe og viser sin blodige skulder.)* Også jeg har mærker! … Grufulde elskovsnat! … Ja, se kun på ham, skændig og fej, som han er! *(Ser, at vagten gør tegn til at føre Prinzivalle bort.)* Nej, nej, overlad ham til mig! Han er mit bytte, jeg vil have ham for mig selv! … men pas på ham … I ser jo, han vil flygte.

Guido.

Hvorfor er han kommet? … Hvorfor har du løjet?

Vanna *(tøvende, søger efter ordene)*.

Jeg har løjet … jeg ved ikke …, jeg ville ikke sige … Se, det er først nu … Ja, ja, jeg skal forklare dig … man overlægger ikke altid … vi kan jo ikke se ind i fremtiden … Dengang jeg gik ind i hans telt, da tænkte jeg ikke på det … Ja, ja, du skal få alt at

vide; sandheden må frem, selv om det volder dig smerte, for du vil det jo … Å, jeg var bange for dig, bange for din kærlighed og din fortvivlelse … men nu forstår du det jo, og derfor vil jeg sige dig … *(Med mere rolig og sikker stemme.)* Nej, nej, jeg har ikke haft den hensigt, du tror; jeg har ikke ført ham ind blandt bødler, for at vi sammen kunne hævne os. Min plan var ikke så smuk, men røbede større kærlighed til dig. Jeg ville føre ham i armene på en pinefuld død! Dog ville jeg ikke, at det uværdige minde om en uværdig nat skulle tynge på dig til vore dages ende. Jeg ville have hævnet mig ganske alene, … i det stille. Han skulle være død … langsomt, forstår du nok; lidt efter lidt, dråbe for dråbe skulle hans blod rinde, til det havde afvasket forbrydelsen. Du havde aldrig fået sandheden at vide, og det forsmædelige minde havde ikke luret mellem os og vore kærtegn. Jeg var bange for … det tilstår jeg gerne … at dette skræmmebillede skulle jage din kærlighed på flugt. Det var vanvittigt, jeg ved det. Jeg forlangte for meget, ville det umulige. Men hør nu blot. *(Vender sig til mængden.)* Da vi nu er gået så vidt, og da det er for sent at skåne vor kærlighed, så skal I også forstå … jeg må sige Jer alt, og I skal være mine dommere. Så hør da: den mand dér har krænket mig på den fejeste, usleste måde, … det har jeg sagt Jer. Jeg ville dræbe ham, og vi kæmpede … men han afvæbnede mig … Så faldt en anden og bedre hævn mig ind, … og jeg smilede til ham … Han troede på mit smil … Å, mændene er gale! … og vi har ret, når vi bedrager dem! … De elsker løgnen! … Viser man dem livet, så tror de, det er døden; og rækker man dem døden, tager de den for livet! … Han mente at have magt over mig, og så var det mig, der

overlistede ham! … Se, hvor jeg har ham i fælden, og jeg skal nok passe på ham! … Ha, ha, jeg måtte lokke ham med kærtegn, som om han var et kælent lam … men nu er han i mine hænder, og de slipper ham ikke. Ah, skøn Prinzivalle, I skal smage kys, som endnu ingen har smagt!

Guido *(nærmer sig)***.**

Vanna!

Vanna.

Se rigtigt på ham! … Han var så forhåbningsfuld! Troede mig straks, da jeg sagde til ham: "Prinzivalle, jeg elsker dig!" … Han ville have fulgt mig lige ned i Helvedes dyb! … Sådan kyssede jeg ham … *(Hun kysser ham heftigt.)* Gianello, jeg elsker dig! … Kys dog også mig! … *(Vender sig mod Guido.)* Han kysser mig virkelig igen! Å! det ville være latterligt, hvis det ikke var så grufuldt! … Men nu er han i min magt! … Han er min for Gud og hele verden! … Jeg vil have ham! … Det er lønnen for denne nat … en herlig løn *(Hun vakler og støtter sig til en søjle.)* … Se dog, jeg er lige ved at falde … glæden overvælder mig! … *(Med brudt stemme.)* Fader, jeg betror ham til dig, indtil mine kræfter … Før ham bort, førend … I må finde et fængsel, så dybt, at ingen kan …, og jeg vil have nøglen til det! … Jeg vil have nøglen! … jeg vil have den lige straks! … Ingen må røre den! … Det er min del af hævnen, og jeg vil have den ubeskåren! … Guido, han tilhører mig! *(Gør et skridt hen imod Marco.)* Fader, han er min, og I indestår mig for ham … *(Ser stift på Marco.)* … Fader, forstår I mig? I er hans vogter; ikke skyggen af en fornærmelse må strejfe ham, for at han kan overgives til mig, når jeg bliver stærk nok til endelig en gang

at hævne mig! … *(Prinzivalle føres bort.)* Lev vel, min Prinzivalle vi ses igen! …

(Mens Guido er optaget af soldaterne, der brutalt fører Prinzivalle bort, udstøder Vanna et skrig, vakler og falder om i armene på Marco, som er ilet til for at understøtte hende.)

Marco *(meget hurtigt og sagte, mens han bøjer sig over Vanna)***.**
Ja, jeg forstår alt, Vanna! … Jeg har forstået din løgn … du har handlet stort … og livet har ret … Kom til dig selv, Vanna … vi må jo lyve, siden vi ikke bliver troet … *(Kalder på Guido.)* Guido, hun kalder på dig … Guido, hun kommer til sig selv …

Guido *(iler til og tager Vanna i sine arme)***.**
Min Vanna … hun smiler … Vanna, tal til mig … Se på mig, Vanna … jeg har jo aldrig tvivlet … nu er alt godt; og vi vil glemme det hele i vor glæde over hævnen … Det var en styg drøm …

Vanna *(åbner øjnene og taler med svag stemme)***.**
Hvor er han? … Jo, nu husker jeg … Men giv mig nøglen … nøglen til hans fængsel … der må ingen andre …

Guido.
Vagten kommer straks … så skal du få den …

Vanna.
Jeg vil have den for mig alene, for at være sikker på … for at ingen andre. Ja, det var en styg drøm. Men nu begynder en skønnere … en langt skønnere …

Om "Monna Vanna"

Forfatter: Maurice Maeterlinck (1862-1949).
Første udgave: *Librairie Charpentier et Fasquelle*, Paris 1902. – Uropført 7. maj 1902 på *Nouveau-Théâtre*, Paris, dansk uropførelse 21. maj 1903 på Dagmarteatret i København.
Denne udgave efter: Maurice Maeterlinck: *Monna Vanna*. Drama i 3 Akter. Autoriseret Oversættelse af Inge Juncker, i *Tilskueren. Maanedsskrift for Litteratur, Samfundsspørgsmaal og almenfattelige videnskabelige skildringer.* Det Nordiske Forlag - Bogforl. Ernst Bojesen, København 1902.
Oversætter: Inge Juncker (1863-1948).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Franz von Stuck (1863-1928): *Monna Vanna*.

ISBN 978-87-7628-454-1
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-669-0 (Ølstykke 2020)

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk